Й ТУСЭБ БОЛЗОРҺОО
ИД ДҮҮРГЭГДЭБЭ
эй Совминай дэргэдэхи
ЦСУ-гай мэдээсэл

лиин болон зорюута гар-
газ—үрэ ехэтэй тули-
химидэ хэрэгтэй боло-
э зүйл абаха жэлэйнгээ
газай промышленностиин
илэгшэд болзорһоонь
үргээ.

хахад миллиард шахуу
а метр газ арадай ажа-
эй түсэбһөө гадуур абаха

алгые 1962 онойхитой
л, мүнөө жэлдэ 20 гаран
эр нэмэхэ байна.

...ПОЛИИН ЭРДЭМТЭДЭЙ ...ИОТИЧЕСКА ҮҮСХЭЛ

...ОПОЛЬ, декабриин 20.
... корр.). Коммунис ажа-
...өө хүдэлөөн эрдэмтэдэй
...гэнөөр дэлгэрэг лэ!—гэ-
...атайгаар Ставрополиин
...жахын научно-шэнжэлэл-
...титудай хүдэлмэрилэгшэд
... эрдэмтэдтэ хандаа.

...е шүдалан мэдэхэ
...лай жэшээтэ программа
...ажалнадта зорюулан, инс-
... эрдэмтэд зохёоһон байна.
...тамалнуудта минеральна
...лгэ оруулха таарамжатай
...жээе, онол арга болон
...е, азотно шэнгэн үтэг-
... хэрэглэхэ бүри таарам-
... арганууд болон ургал-
...гэдхэдэг зүйл хэрэглэхэ

Түрэл орон доторнай

эрхим аргануудые тодорхойлхо гэһэн уялга тэдэнэр абаа.

Институдай хүдэлмэрилэгшэдэй патриотическа үүсхэлые партиин хүдөөгэй крайкомой бюро һайшааһан байна.

«ЗӨӨЛЭН АЛТА» ОЛЗОБОРИЛОГШОД

ПЕТРОПАВЛОВК-КАМЧАТСК, **(ТАСС-ай корр.).** Булга, хэрмэ, үнэгэ ба бусад үнэтэ арһатай ангуудые олзоборилхоёо таба мянган ангуушад тайгада гараба. Курилай аралнуудһаа Чукотко хүрэтэр мянга хахад шахуу километр зайда ангуушадай «эдлүүриин» газар болонхой. Энэ жэлдэ тайгын ажахынууд шэнэдхэн эмхидхэгдэжэ эхилээ. Байгаалиин баялигуудые «һайнаар хэрэглэхын тула госпромхозууд байгуулагдаа. Эмдэ ородог ургамал, жэмэсүүдһээ эхилээд, шубуу, ангай арһа бэлэдхэхэ гэхэ мэтэ асуудалнууд госпромхозуудай мэдэлдэ байха юм.

ГЕОЛОГУУД ШЭНЭ ГАЗАР ШЭНЖЭЛНЭ

ХАБАРОВСК. **(ТАСС-ай корр.).** Алас-Дурна зүгэй геологуудай управлениин хүдэлмэрилэгшэд дүшэ мянган дүрбэлжэн километр талмай газар мүнөө жэлдэ шэнжэлбэ. Газар дорохи баялиг бэдэржэ, геологуудай хэдэн арбаад партинууд Амар шадарай хада уулын оройгоор, тайга хүбшын оёороор 35 мянган километртэ шэнжэлэлгэнүүдые хэбэ. Ашагта малтамалнуудай шэнэ уурхайнууд нээгдээ, тодорхойлходо, хомор металлнуудай уурхайнууд олдонхой.

Геологууд ашагта малтамалнуудые бэдэрхэдээ, түрүүшынхеэ энэ жэлдэ геохимическэ, радиометрическэ аргануудые хэрэглэһэн байна.

ГЭС-эй БАРИЛГАШАД ХАБАРТА БЭЛДЭНЭ

ДИВНОГОРСК, **(ТАСС-ай корр.).** Хада уула, тала дайда сагаан хүнжэлөөр хушагданхай. Харин Красноярска ГЭС-эй барилгашад хабарые угтахаяа бэлдэжэ эхилбэ. Юуб гэхэдэ, ерэхэ хабар тэдэнэй хэхэ ажал тон ехэ байха. Дивногорск шадар түрүүшынхеэ зайр мүльһэн ябахагүй, плотинада тулаад зогсошохо юм.

Орьёл торьёл мүльһэнэй түлхисэ тогтоохын тула хаалтын барилгые хараалагдаһан хэмжээндэнь хүргэхэ хэрэгтэй. Эдэ үдэрнүүдтэ барилгашад эршэтэйгээр хүдэлжэ, сүүдхэдээ 1200—1500 кубометр хүрэтэр бетон шудхана.

Шумихи тосхоноорхин ондоо газарта нүүжэ ошохонь, юундэб гэхэдэ, ерэхэ хабар Енисейн уһан 15—20 метр дээшээ болохо юм.

СИБИРИИН КОРАБЛЬНУУД

ТЮМЕНЬ, **(ТАСС-ай корр.).** Сибириин корабльнууд! Эдэ үгэнүүд шэхэндэ юрэдөө хажараар дуулдана ёһотой. Теэд имэ корабльнууд бии бшуу. Тюмень городто бүтээгдэжэ байдаг.

Тюмениин судна бүтээлгын заводой хүдэлмэришэд 1963 оной түсэб болзорһоонь урид дүүргээ. Олон захилнуудые дүүргэжэ, хэдэн арбаад корабльнуудые тушаажа үгэбэ.

ТАСС-ай корреспондент тус заводой директор П. Потаповтай энээн тухай хөөрэлдөө.

Карлос Рафаэль Родригестэй Н. С. Хрущев хөөрэлдэбэ

Кубын Социалис революциин нэгэдэмэл партиин национальна хүтэлбэриин гэшүүн, аграрна реформын институдай директор-министр Карлос Рафаэль Родригес декабриин 20-до Москвада ерээ.

КПСС-эй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. С. Хрущев ерэһэн үдэрынь Карлос Рафаэль Родригестэй хөөрэлдэһэн байна.

Хани халуунаар үнгэрһэн хөөрэлдөөндэ КПСС-эй ЦК-гай Президиумэй гэшүүн, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын Нэгэдэхи орлогшо А. И. Микоян, КПСС-эй ЦК-гай Президиумэй гэшүүн, КПСС-эй ЦК-гай секретарь Н. В. Подгорный хабаадалсаа.

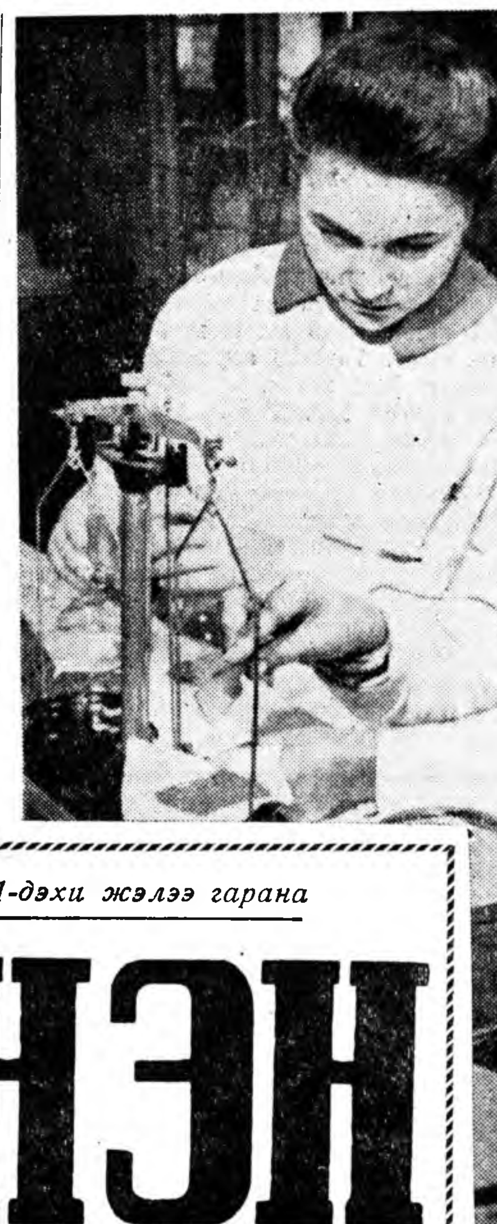

Одессын хүдөө ажахын туршалгын станциин хүдэлмэрилэгшэд хими хэрэглэжэ, хүрьһэ шэнжэлхэ ехэ хүдэлмэри ябуулдаг, Агрохимигүүд олон нютагай хүрьһэ абажа шэнжэлһэн, хүрьһэнэй карта зохёоһон, үтэгжүүлгэ хүрьһэндэ оруулха аргануудые тодорхойлһон байна. **Зураг дээрэ:** агрохимиин лабораториин хүдэлмэрилэгшэд А. Т. Зенкина (зүүн гарһаа), Т. И. Акульшина хоёр газарай хүрьһэ шалгажа байна.

ТАСС-ай фотохронико.

БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

41-дэхи жэлээ гарана

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

№ 301 (10361) | **1963 оной декабриин 22, воскресени** | **Сэн 2 мүнгэн**

...игай ССР-эй Наукануудай академиин химиин институт ...) гэжэ эм бии болгоо. «Мумие» гээшэ эртэ урдын шүлтэ да...болоно. Энэнэй шанарые медицинэ үни хада мартажархиһан ...Имэ шүлтэ дабирхай Пенджикентын хадануудта һаяхан ...эм домдо хэрэглэгдэдэг 45 килограмм имэ бодос суглуу... Энээнһээ бии болгоһон эмые аргаламжада хэрэглэхын ту...мнгүүд научно-шэнжэлэлгын болон эмнэлгын эмхи зургаа...үгэхэ хүсэлэнтэй байна. Зураг дээрэ: Таджигай Науканууд...емиин эрдэмтэд К. Парошин, У. Джилилов, С. Давидянц «мумие» шалган хаража байна.

ТАСС-ай фотохронико.

ХҮДӨӨ БЭШЭГШЭДЭЙ ...ҮНДЭТЭЙ ЗОРИЛГО

...адые коммунис ёһоор хүмүүжүүлгэ—мү...агай нэгэ шухала зорилго гээшэ ааб даа. ...э талаар манай хэблэл партиин хүсэн тү...г болоно гэжэ бидэнэр, хүдөө бэшэгшэд, ...эдэг, өөһэдынгөө ажал хэрэг дээрэһээшье ...айдагбди. Тиихэдээ хүдөө бэшэгшэдэй, бү...рналистнуудай хэр зэргээр бэшэдэгһээ, ...аймнай хэр хурсаһаа», бэшэһэн юумэнэй...аһаа газетын нүлөөн, эмхидхэхы үүргэнь ...а, партиин үнэн сэхэ туһалагша байжа ...шадабаримнай харагдаха байна бшуу. ...ээ нэн түрүүн бэшэлгынгээ онол аргые ...хха, бэшэхэ темээ гүнзэгыгөөр шудалха, ...айшаагаар бэшээ һаам, энээнием хүнүүд ... уншахаб гэжэ һайса бодожо бэшэхэ гээ...эй нэн түрүүнэй уялга болоно.

...д үнэн» газетэдэ бэшэдэг эдэбхитэд олон. ...бэшэһэн юумэнүүдһээ манай колхоз, сов... ажабайдалда зорюулагдаһан бэшэгүүд, ... зураглал найруулга, рассказ болон очерк...н һайханай хуудаһан ехэ һонирхолтой бай...л газетымнай хуудаһанда имэ материал...оор гаража байхын тула хүдөө бэшэгшэд ...олго гаргаха зэргэтэй. Өөһэдөө имэ жан...риалнуудые эльгээхэһээ гадна, бэшэдэг ...үүдые шэлэн оложо, газетын хүдэлмэри...үүлаа һаамнай, бүришье ехэ ашатай ту...йха бэшэ гү?

...э бэшэ темэ тухай хэлэхэ болоо һаа. ...барагдашагүй ехэ арга боломжо бии. Об...аша туһада ажал хэхэ дуратайгаар хүн ...үмүүжүүлхэ гээшэ хүдөө бэшэгшэдэй мү... ябуулжа байһан хүдэлмэриин гол шэглэл ...но. Коммунис ажалай түлөө мүрысөөн со...элэй эдэбхитэдэй гол анхаралда байхань ...Яахадааб гэхэдэ, энэ мүрысөөндэ хабаа...жалай бүтээсэ дээшэлүүлхын, шэнэ тех...алхын, эрдэм бэлигтэй болохын, хүн зо...ондохи шэнэ, коммунис харилсаа хүгжөө...э тэмсэнэ ха юм. Ажалай түрүү дүй дур...алха, ажал хэрэгтээ нэбтэрүүлхэ, үйлэд...рээ гаргаһан баатаршалгын заахан ошо...олон тоото ажалшадай ажалай ехэ амжал... бадарааха гээшэ хүдөө бэшэгшэдэй нан... болоно. Ханын, олон хэһэгээр хэблэгдэ...дбэриин управлениин, республиканска га...э бэшэжэ, социалис уялгануудай удха ша...эшэлүүлхэ, эдэ уялгануудаа зүйл бүхэ...үүргэхэ харюусалгые шангадхаха хэрэг...га абаал һаа, дүүргэхэ!» гээшэ социалис мүрысөөнэй нангин зорилго болоно. Энээн тухай бэшэхэ—бидэнэй, хүдөө бэшэгшэдэй, дайшалхы зорилго болохонь дамжаггүй.

Экономическа талаараа гээгдэнги ажахынуудые 2—3 жэлэй туршада түрүү зэргэдэ гаргаха гэһэн Виннецкэ областиин Хмельницкэ үйлэдбэриин управлениин колхозниггуудай, совхозуудай хүдэлмэришэдэй уряа манай республикын колхоз, совхозуудта халуунаар дэмжэгдээ. Үйлэдбэриин участок бүхэнние ашаг олзотой болгохын түлөө халуун тэмсэл хаа хаанагүй дэлгэрэнхэй. Бидэнэр — «Буряад үнэн» газетын эдэбхитэд, илангаяа штатнабэшэ корреспондентнүүд, — республикынгаа ажалшадай энэ тэмсэл, мүрысөөн тухай ходо бэшэжэ байха хүндэтэ уялга бэедээ даажа абаха болонобди.

Ажал гээшэмнай гансал материальна баялигые бии болгоно бэшэ, мүн шэнэ хүниие, коммунизмын үедэ хүдэлхэ, ажаһууха хүниие хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ тусгаар үүргэ дүүргэнэ. Ажал хүдэлмэри хэхэдээ, хүн журамтай, коллективэйнгээ үмэнэ харюусалга ехэтэй болоно. Үйлэдбэриин коллектив бүхэндэ хүн зониие хүмүүжүүлхэ онол арганууд олон. Жэшээнь, суглаан, үйлэдбэриин зүблөөн, нүхэрэй сүүдүүд гэхэ мэтэ бусад олониитын эмхинүүдые хүдэлгүүлхэ ябадал хүмүүжүүлгын хүдэлмэридэ онсо удха шанартай.

Манай хэблэлэй, тэрэнэй хүдөө бэшэгшэдэй гол зорилго юуб гэхэдэ, хүнэй зүрхэ сэдьхэл хүдэлгэмөөр ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулхадань партийна организацинуудта саг үргэлжэ туһалжа байха хэрэг болоно. Энэ талаар «Буряад үнэн» газетын эдэбхитэй бэшэгшэд Г. Николаев, Ц. Сагалеев, В. Галсанов, Б. Кэрмыгенов, Р. Цымпилов, Д. Лопилов, С. Ардуев болон бусад газетын хүдэлмэридэ ехэ туһа хүргэжэ байдаг.

«Химиин промышленностиие түргэнөөр хүгжөөхэ гээшэ хүдөө ажахын үйлэдбэриие дэбжээхэ, арадай байдал улам һайжаруулха шухалын шухала нүхэсэл мүн» гэһэн асуудалые КПСС-эй ЦК-гай Пленум зүбшэн хэлсэбэ. Партиин ЦК-гай энэ Пленумэй шиидхэбэринүүдэй хэр бэелүүлэгдэжэ байһан тухайда ходо бэшэжэ байха болонобди.

Коммунизмын үедэ хүдэлхэ, ажаһууха шэнэ хүнүүдые хүмүүжүүлгэдэнь партийна организацинуудтаа али болохоор туһалжа, энээн тухай хэблэлдэ ходо зураглажа байха гээшэ хүдөө бэшэгшэдэй хүндэтэ уялга мүн.

Б. ШИРЕТОРОВ,
«Буряад үнэнэй» штатнабэшэ собкор.

„Буряад үнэн", „Правда Бурятии" газетэнүүдтэ үнин-хойшо ходо бэшэдэг, тиигээд штатнабэшэ собкорнууд ...ожо баталагдаһан нютаг бүриин хурса гуурһатад һаяхан ...бан үдэрэй семинарта хабаадаад бусаа. Эдэ нүхэд олон ...ын, һонин материалнуудые абажа ерээд, газетын тусхай ...р гаргахаар бэлдэһэн байна.

Семинарта хабаадаһан, ерэхэ арга-...байбашье, материалнуудаа эльгээ-... хото, хүдөөгэй эдэбхитэй бэшэг-...эй хүсөөр „Буряад үнэн" газетын ...өөдэрэй номер бүтээгдэбэ.

КОЛХОЗ, СОВХОЗУУДАЙ ФЕРМЭ, МАСТЕРСКОЙНУУДҺАА

Ерэхэ жэлдээ ехын анхарал

Газарай үрэжэлые дээшэлүүлхэ тухай парти, правительствамнай ехэхэн анхарал хандуулжа байһаниинь элитэ. Энэ талаар минеральна үтэгжүүлгэ ехээр гаргаха, газар уһалха хүдэлмэри үргэдхэхэ гэһэн зорилго табигдана.

Энэ зорилго бэелүүлхын тула Бэшүүрэй Ждановай нэрэмжэтэ колхозой гэшүүд үшөө намар байхаһаа хойшо оролдожо, горитойхон хүдэлмэри хээ. Тиихэдээ сабшалан уһалха һубаг татаа, намаг хатаагаа. Кукуруза болон саахарай свёклын гектар бүхэн дээрэ 12—15 тонно жэшээтэйгээр наг шэбхэ гаргаад байна. Мүнөө үедэ минеральна үтэгжүүлгэ зөөгдэнэ.

Колхозоймнай 3-дахи бригадада И. А. Лизунов үбгэн газар уһалагшаар хүдэлнэ. Тэрэ сабшалан, тариалангай газар уһалжа, үндэр баян ургаса абахын түлөө ехэ оролдолго гаргана.

Н. Куртошин.

Трактор агтын жолоошон

Дамдинжап Цыбиков «ДТ-54» трактор даажа ажалладаг. Тэрэниие гартаа дүйтэй, шадамар хүбүүн гэжэ нютагайнь зон хэлсэдэг болонхой.

Трактор агтын жолоошон нүхэр Цыбиков машинаяа бүтээсэтэйгөөр ашаглан, 1723 гектар зөөлэн хахалалга хээ. Имэ амжалта туйлахадаа, олон янзын хүдэлмэридэ хабаадаһан: газар хахалһан, тарял хуряалгын үедэ комбайнуудые шэрэһэн, мүн бусад ажалда ябалсаһан байха юм. Нүхэр Цыбиков ниитын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг, ВЛКСМ-эй комитедэй гэшүүн юм. Үдэшын һургуулида ябажа, 8 класста һурана.

Мүнөө тракторист Цыбиков Зэдынгээ «Октябрьский» совхозой поли дээрэ наг шэбхэ зөөлсэнэ, ажалаа бүтээсэтэйгөөр эмхидхэнэ. Залуу механизаторай даадаг трактор һайнаар абажа ябаһан дээрэһээнь эбдэрдэггүй. Энэ жэлдэ мастерскойдо абаашажа заһагдаагүй юм. Оролдосо үүсхэлтэйгээр ажалладаг хүнэй хүдэлмэришье урагшатайгаар бүтэдэг ха юм даа.

Ж. Доржиев.

Ажахын тоосоондо орохонь

1963 оншье барагдажа, ажахын жэлэй дүн хаа хаанагүй согсологдожо байна. Хурамхаанай совхозой 5-дахи отделениин хонишодшье мүн лэ Үнэгэтэйнгөө клубта сугларжа, энэ жэлдэ хэһэн ажалайнгаа дүн хаража үзэбэ. Тэрэшэлэн ерэхэ жэлэй зорилгонууд тухай хөөрэлдэбэ.

1964 ондо хонин һүрэгөө улам үдхэхэ, ашаг шэмыень бүри дээшэлүүлхэ гэһэн хэмжээ хараалба. Тиихэдээ хонишодой бригада бүхэн ажахын тоосоондо орохо, тэдэндэ сабшалан даалгажа үгэхэ, үбһэ тэжээлээ өөһэдөө бэлэдхэдэг болохо гэжэ шиидэбэ. Бригада бүхэндэ сабшалан дээрэ шэбхэ шэрэхэ даабари үгтэбэ.

Долоон жэлэй 6-дахи жэлдэ хонишодой бригада бүхэн 100 эхэ хонин бүриһөө 100 хурьга түлжүүлхэ гэһэн социалис уялга абаба.

В. Гармаев,
хүдөө бэшэгшэ.

17 жэлдэ таһалгаряагүй

Олон жэлэй туршада мал ажал дээрэ хүдэлхэдөө башаржа, дүй дүршэл ехэтэй болодог. Эгээл тиимэ хүнүүдэй нэгэн Дашибыл Батуев болоно. Таби наһатай болобошье, арбан долоон жэлэй туршада мал адуулагшаар хүдэлжэ байдаг. һайнаар ажаллаһанайнгаа түлөө «Эрдэм» совхозойнгоо дирекциин, парторганизациин зүгһөө оло дахин шагнагдаа.

Дашабыл Батуевич хабартаа фермынгээ сабшалангые уһалдаг. Энэ жэлдэ 150 гектар сабшалангые 2—3 дахин уһалжа, га бүриин 18 центнер хүрэтэр үбһэ ногоо ургуулаа.

— Хүдөө ажахыгаа хүгжөөхэ хэрэгтэ гүрэн түрэмнай анхарал ехэ хандуулна. Энээнэй аша туһада үшөө һайнаар ажаллахаб, — гэжэ үнинэй малшан хөөрэнэ.

Д. Лопилов.

Мухаршэбэр.

Түрүүшын хурьгад

Үбэлэй хүйтэн үдэр ерэхэ бүри шангарна. Малшадта харюусалгатайшье саг орожо ерээ. Шэмэрүүн хүйтэн уларилтай Аха нютагайхид малаа тураажа зүдэрөөнгүй ондо оруулха зорилго табинхай.

«Улаан-Аха» колхозой түрүү хонишод Һ.-С. Мункөнова, Е. Хаптагарова үбэлжэлгэеэ бэлэдхэл ехэтэйгээр угтаа. Хото хорёонуудынь һайнаар заһабарилагданхай. Эхэ хонидынь тобир тарган. Эндэхид баян дүй дүршэлөө хэрэглэн, зунай сагта малаа тунга ногоон соогуур адуулһан байха юм.

Тус отарын хонишод жэл бүри ехэ амжалта туйлана. 100 эхэ хонин бүриһөө 100 хурьга абадаг, хонин бүриин 2,5 килограмм хүрэтэр ноохо хайшалдаг. Коммунис ажалай ударнигай нэрэ солодо хүртэхын түлөө тэмсэжэ байһан эдэ хоншод хонин бүриһөө хурьга абахаар шиидэбэ.

Һаянай түрүүшын хурьгад абтажа эхилээ. Нарай хурьгадые гарзалуулангүй, һайнаар түлжүүлхын тулада оролдолго ехээр гаргагдана.

Д. Дугаров.

Аха.

Шэнэ илалта

1963 оной түсэбые болзорһоонь 12 хоногоор уридшалан, декабриин 19-дэ дүүргэһэн тухайгаа Улаан-Үдын сэмбэшэд омог баяртайгаар Эхэ орондоо элидхэбэ.

Коммунис ажалай хүндэтэ нэрэ зэргэеэ бодото ажал хэрэгээрээ харюулжа байһан фабрикын хүдэлмэришэд шэнэ амжалта туйлаба. Тэдэнэр долоон жэлэй табадахи жэлэй түсэбһөө гадуур 42 мянган метр нарин сэмбэ нэхэхэ уялгаяа 50 мянган метр хүрэтэр дээшэлүүлбэ.

Г. Борисенко,
сэмбын фабрикын экономист.

1500 центнер загаһан

Долоон жэлэй табадахи жэлые амжалтатайгаар түгэсхэхэ мүрысөөндэ оролсоһон республикымнай загаһашад хэлэһэн үгэдөө хүрэхөөр ажаллана. Загаһа барилгын колхозууд энэ жэлэйнгээ түсэбые декабриин 12-то дүүргээд, даабариһаа гадуур үшөө 1500 центнер загаһа тушааха уялга абаад, тэрэнээ дүүргэхын түлөө тэмсэжэ байна.

А. Намолов.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

Нүхэр Е. М Никифоровае Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамотаар шагнаха тухай

Элүүрые сахиха зургаануудта удаан саг соо һайнаар хүдэлһэнэйнь түлөө, ниитын ажал ябуулгада эдэбхитэйгээр хабаададагайнь түлөө, түрэһөөр 60 наһа гүйсэһэнтэйнь дашарамдуулан, РСФСР-эй, Буряадай АССР-эй габьяата врач Екатерина Михайловна **Никифоровае** Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамотаар шагнаха.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ А. ХАХАЛОВ.
Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь Л. САБУРОВ.

Улаан-Үдэ, Соведүүдэй байшан.
1963 оной декабриин 13.

45 хоногоор уридшалаа

ЗЭДЭ. Борьёогой «Коммунизм» колхозой һүнэй-товарна фермын һаалишад мүрысөөндэ түрүү зэргэдэ ябалсана. Ажалаа бүтээсэтэйгөөр ябуулжа, һү худалдаха жэлэйнгээ түсэбые 45 хоногоор урид бэелүүлбэ. Һүүлэй мэдээгээр эндэхид 200-гаад центнер һү түсэбһөө гадуур гүрэндөө тушаагаад байнхай.

Һаалишадай дунда дэлгэрһэн мүрысөөндэ коммунис ажалай ударник Мария Ринчинова эрхимлэһээр. Түрүү һаалишан даадаг үнеэдээ һайнаар харууһалжа, жэлэй эхинһээ хойшо хамта 40 мянга гаран килограмм һү һаагаа. Һаалишад Долгор-Сурун Цыдыпова, Цыбик-Ханда Гырылова, Ханда Аюшеева, Ханда Батуева гэгшэд баһал ехэ амжалта туйланхай.

Энэ жэлдэ ехэ амжалта туйлаһандань һаяхан Зэдын управлени, партийна комитет эндэхи малшадта амаршалгын телеграмма эльгээгээ. Энээнэйнь харюуда бүри һайнаар ажаллажа байнад.

Д. Доржиев.

Инзагата.

Аха нютаг холошье һаа, адуу малаар баян юм. Эндэхи ажахынуудта үхэр, хониһоо гадна, орошье үсхэбэрилэгдэдэг. **Зураг дээрэ:** хонин һүрэг үбэлжөө ябана.

Д. Дугаровай фото.

Арадайнгаа аша туһада

И. ЩАПОВ
СССР-эй Верховно Совѐдэй депутат, ЛВРЗ-гэй бригадир

Арадай һунгамалнууд нэн түрүүн жал хүдэлмэри дээрээ өөһэдөө үльэр жэшээ харуулха, коллектив соогоо түрүү зэргэдэ ябаха ёһотойбди.

Би үнөөхил хуушан ажалдаа хүдэлһөөрби. Бидэнэр бригадынгаа хаяг заршам эрид бэхижүүлэн һайкаруулаабди. Манай цехтэ мүнөө жалһаа гээгдэхэ гү, али ажалай хурам эбдэхэ ябадал огто үзэгдэхэеэ болинхой. Цех соомнай ходоо арюун сэбэрхэн байдаг. «Цех эшэ, сэсэрлиг соо хүдэлнэ гээшэт», —гээд маанадые заводоорхин магадаг болонхой.

Зүгөөр эгээл шухала хэрэгнай жал хүдэлмэри гээшэ ааб даа. Тиимэ тула юу хэһэн тухайдаа хуряангыгаар тогтоһууб. Юуб гэхэдэ, электромоторнуудые заһабарилгада шэнэ технологи нэбтэрүүлээбди. Урдандаа электромоторнуудые шэжэм түхэреэр орёожо заһабарилхадаа хүн бүхэн ами аминдаа, өөр өөрөө бэеэ даагаад ажалладаг байгаа. Хүн бүриин мэргэжэл шадабари адли бэшэ, мотоор бүхэн тус тустаа өөрын маркатай, элдэб янзын түхэлтэй байдаг бшуу. Тиигэжэ али нэгэн мотоорой заһабари хэн хэндэ дайралдасаараа болодог һэн. Тэрээн дээрэһээ заримманай ажал хэмгүй удаардаг, заримманайнь хямдахан байдаг һэн. Түсэбшье бүхэли дээрээ дүүрэжэ үгэхэгүй, хүнүүдэй мэргэжэл дээшэлхэгүй байгша һэн. Иимэ байхалаар «нэгэниинь бултанайнгаа түлөө, булта нэгэнэйнгээ түлөө» гэһэн гол ёһо бариталхын аргагүй байгаа һэн. Тиихэдэ ганса гансаараа бэшэ, бригада боложо хүдэлхэ тухай дурадхал оруулаа бэлэйб.

Иигэжэл хүдэлхэдэмнай түсэбшье бүхэли дээрээ һараһаа һарада дүүрэдэг болоо. Минии дурадхалаар цех доторнай түмэр утаһа орёохо станок, зайн ғалай газаашаа гарахагүй ябадалые хангаха, түмэр утаһа гаргаһан залгаха оньһонууд зохёогдоо юм. Тиигээд хэһэн юумэнэймнай өөрынь үнэ сэн хямдаржа, шанарынь һайжараа. Электротүхеэрэлгэнүүдэй заһабари дээрэ мүнөө хори бэшэ, долоо-найман хүн хүдэлдэг болоо. Ажалаа бригадаар бүтээдэг боложо, ехэ амжалта туйланабди, хүдэлмэришэднай шэнэ шэнэ мэргэжэлтэйнүүд болонхой.

Бригадымнай бүхы гэшүүд цех, завод, соцгородоо болбосон түхэлтэй, коммунис шарайтай болгохын хойноһоо оролдодог.

Бригадамнай 1962 оной май һараһаа коммунис ажалай үндэр нэрэ зэргэтэй болонхой. Хүн бүхэмнай олониитын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаададаг. Жэшээнь, З. С. Кузина эхэнэрэй советэй түрүүлэгшын, О. Живаго профбүлэгэй түрүүлэгшын уялга дүүргэнэ.

Мүн хүдэлмэришэн бүхэн КПСС-эй түүхэ гү, али бодото экономико шудалха кружогто, үгышье һаа, институтда һуралсана.

Иигэжэ бүхы бригадынгаа, коллективэйнгээ амжалтын түлөө оролдожо, мүн түсэблэһэнөө дүүргэжэ, бэелүүлжэ ябахадаа коммунизмын илан мандаха хэрэгтэ хубитаяа оруулһанаа мэдэрнэбди.

Би өөрөө СССР-эй Верховно Совѐдэй депутадай уялга дүүргэлсэнэ хаямбиб. 1962 оной март һараһаа байгша оной ноябрь хүрэтэр минии нэрэ дээрэ зуугаад мэдүүлгэ, бэшэгүүд ороһон байха. Эдэ ехэнхидээ гэр байрын, ажал хүдэлмэриин, ажаһуудалай, байра барилгын асуудалнуудаар бэшэгдэһэн байха юм.

Тус бэшэгүүдээр хөөрэлдөөнүүд үнгэргэгдэһэн, хэмжээнүүдшье абтаһан. Жэшээнь, Надерина гэгшэ ажалда түбхинүүлхые гуйжа бэшээ юм. Тиигээдшье удангүй ажалда оруулагдаа һэн. Каменск тосхондо ажаһуугша нүхэр Казулин эмнэлгэдэ ябуулагдаа. Мүн Денисова, Молчанова болон бусадта квартира үгтөө.

Иимэрхүү ажал хододоо ябуулжа, арадайнгаа хэрэгтэ али болохоор туһалхын хойноһоо эрмэлзэгдэнэ.

Эрхим пропагандист

Шагнагшадай бүхы һанал бодолые иигэжэ бэедээ татуулаад бүхы анхаралыень өөрынгөө хөөрөөндэ хандуулаад байхын тула бага бэшэ шадабари, эрдэм, онол арга хэрэгтэй. Мүн үдэр бүри элдэб янзын асуудалаар эрдэм багажаа баяжуулжа байхашье шухала. «Тиигээгүй һаа, зарим ушарта аягүйхэн байдалда орожо магадгүй» гээд Монгол Дугарович Пронтеев хөөрэдэг.

Монгол Дугарович хэдэн жэлэй туршада таһалгаряагүй пропагандистын уялга дүүргэжэ ябана. Тиихэдээ энэ уялгадаа дуратай, өөрынгөө ажабайдалай, ажал ябуулгын нэгэн шухала хэрэг болгон, зоной хүндэдэ хүртөө юм.

Иимэ бэлиг шадабаритай үгһаа байгаа гү, али өөрынь хүдэлдэг ажал, мүн дура хүсэлынь энээндэ дадхаагаа юм гү? гэжэ абһаар мэдэхын аргагүй. Алинииньшье байжа магадгүй. Харюусалгаяа мэдэржэ хүдэлхэдөө, хүн далижаһан шэнги болодог гээшэ ааб даа.

Милиционер тушаалтай аад, Орлик тосхоной эрхим пропагандист. Иимэ хоёр ондоо тушаал зэргэшүүлэн даахаһаа гадна, хамаг зондоо магтуулан хүдэлхын хүнгэн бэшэнь ойлгосотой. Теэд, партиин гэшүүн байгаад, арадай үмэнэ дүүргэхэ харюусалгаяа бэелүүлээгүй һаа, хэн болохобиш? Ниитын гүрим сахигша, мүн эрхим һайн агитатор, пропагандист байха уялгатай. Алинайншье гол зорилго—хүниие хүмүүжүүлгэ болоно ха юм. Иимэ ушар манай Совет орондол үзэгдэдэг даа.

Монгол Дугарович энэ талаар баян дүршэл олоһон юм. Хори гаран жэлдэ ниитын гүрим сахигшаар хүдэлнэ, Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай үедэ залуу сэрэгшэдэй дунда комсорг бойһан. Мүнөө Орлигойнгоо дунда һургуулиин түрэлхидэй комитедэй түрүүлэгшэ. Үхибүүдые хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ ехэ сагаа үгэдэг. Түрэлхидэй комитедэй оролдолгоор эндэ түрэлхидэй университет нээгдэнхэй.

— Пропагандист — хүндэтэй нэрэ. КПСС-эй ЦК-гай июниин Пленум манай харюусалгые бүри өөдэнь үргэжэ, политическэ гэгээрэлдэ гол үүргэтэй хүнүүд гэжэ заагаа. Теэд, партиин гэшүүндэ иимэ уялга дүүргэжэ ябахаһаа ондоо хүндэтэй юу байхаб?—гэжэ Пронтеев хөөрэнэ.

Тиимэл хадань, «Та, Буряадай АССР-эй эрхим пропагандистнуудай нэгэн байнат, энэ Хүндэлэлэй грамотаар шагнагдабат» гэжэ һаяхан КПСС-эй Буряадай обком хүдэлмэридэнь үндэр сэгнэлтэ үгөө.

Пропагандистын эдэбхитэ ажалые үшөө нэгэ иимэ баримта гэршэлнэ: тэрэниие агитаторнуудай, пропагандистнуудай семинарнууд дээрэ ходо хаража болохо. Баян дүй дүршэлөө эндэ нүхэдтэйгөө хубаалдадаг.

Һургаал абаха юумэн энэ хүндэ олон. Өөрөө иигэжэ хэлэдэг:

— Хүндэ али нэгэн ойлгомжо үгэхэ гээ һаа, ойлгуулха гэһэн хүн өөрөө тэрэнээ гүнзэгыгөөр, олон талаһаань мэдэхэ ёһотой. Хэлэн гээшэ баһал бага бэшэ үүргэтэй. Зүгөөр зарим хүнүүд «далан үргэтэйл һаа» һайн пропагандист байжа болохо гээд һанадаг. Би тиимэ бэшэ гэжэ бододогби. «Далан үргэ» дэлгээбэл, хооһон шашалган болоод, шагнагшадай нойр хүрэшэдэг бшуу.

— Эндэ арад зоной хэлсэдэг юрын аад, сэдьхэл татасатай тодо, хурса үгөөр хэлэхэ гээшэ ехэ удха шанартай. Би элдэб орёо, ойлгогдосогүй үгэдэ огто дурагүйб. Өөрынгөөл хэлээр хэлэдэгби. Тиихэдээ элдэб һонирхолтой жэшээ баримтануудаар, арадай оньһон үгэнүүдээр гол темэеэ манай байдал дээрэһээ ойлгуулхые оролдоноб. Энэм үрэ ехэтэй байдаг,—гэбэ.

Тэрэнэй хэлэһэн үгэ олоной зүрхэндэ хадуугдаа гэжэ ойлгоо бэлэйбди.

В. Галсанов.

Аха нютаг.

ХИМИИН ЭРДЭМ ДЭЛГЭРҮҮЛХЭБДИ

Бидэнэр, Мухар-Шэбэрэй Хушуун-Үзүүрэй 8 жэлэй һургуулиин багшанар, КПСС-эй ЦК-гай декабриин Пленумэй материалнуудтай ехэтэ һонирхон танилсажа байнабди.

Хүдөө ажахыда хими үргэнөөр нэбтэрүүлхэ зорилгые амжалтатайгаар шиидхэхын тула түрүүшын үедэ ажалша зоноо химидэ һургаха хэрэгтэй. Эндэ бидэнэр, багшанарай, хубита байха болоно. «Знамя Ленина» колхоздомнай ажалшадые химидэ һургаха ехэ хүдэлмэри хэгдэхээр хараалагдана. Манай һургуулиин багшанар хүдөө ажахын мэргэжэлтэдтэй хамта минеральна, нютагай үтэгжүүлгэнүүдые хэрэглэлгэдэ, газар үһалалгада, тарилгын агротехникэдэ колхознигуудаа һургаха хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хабаадаха гэжэ шиидээбди. Илангаяа хими, биологи заадаг багшанар ехэ юумэ хэхээр бэлдэжэ байнхай.

Б. Цыренов,
Хушуун-Үзүүрэй 8 жэлэй һургуулиин багша.

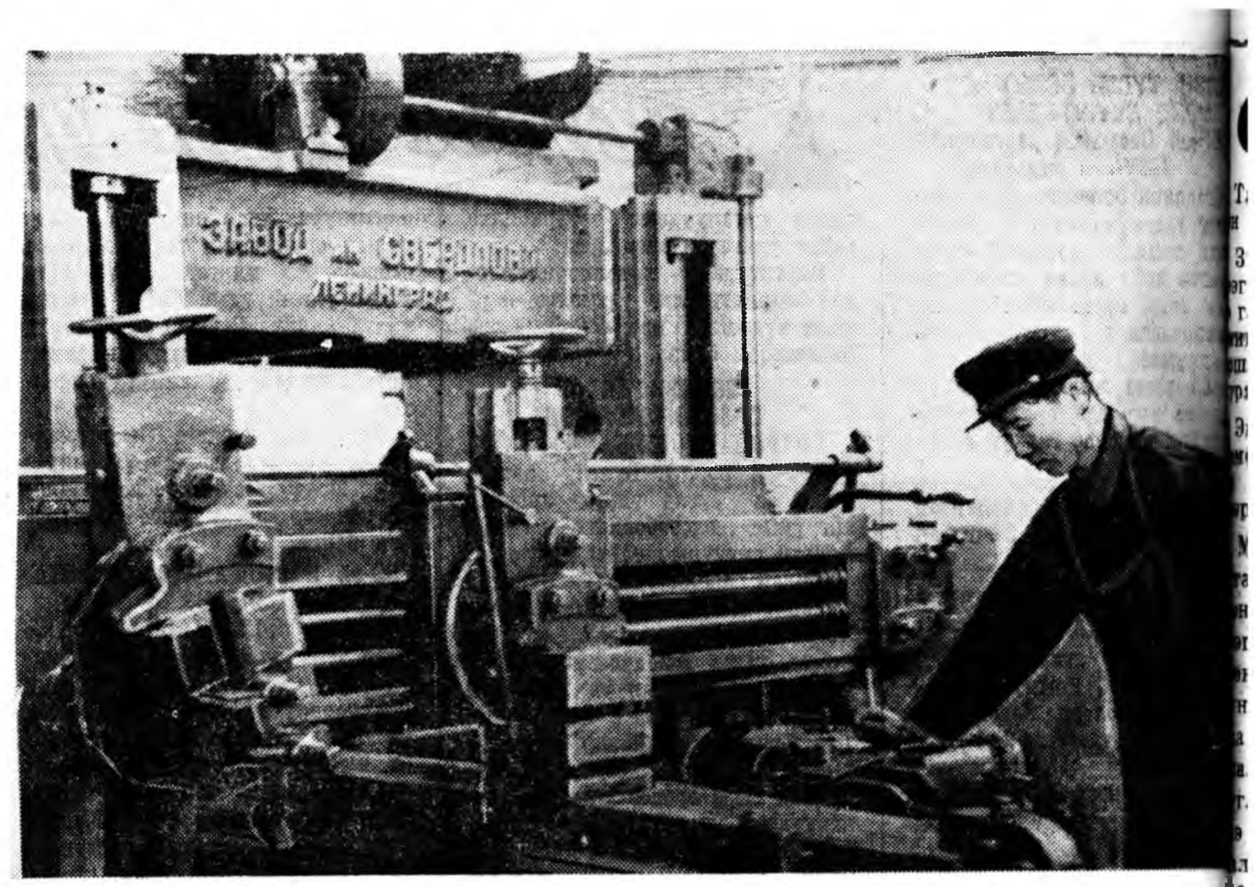

Даши Очирович Дармаев манай газетын хүдэлмэридэ үниинһөө хойшо хабаададаг, эдэбхитэй хүдэлмэришэн бэшэгшэдэй нэгэн юм. Буряадай гигант—ЛВРЗ-эйн үрэмдэгшэ Даши Очирович ажалдаа абьяастай, оролдосотой хүдэлмэришэн гэжэ суурхадаг. Заводойнгоо заһабарилгын-механическа цехтэ ажаллаха зуураа, тэрэ предприятиингаа шэнэ һониноон жэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэжэ тэмсэжэ байһан нүхэдэйнгөө эршэтэ ажал газетэдэ бэшэжэ, хүдэлмэришэдэй ажал хэрэгтэй уншагшадые танилсуулна. Зураг дээрэ: Дармаев ажалдаа.

ҮЙЛЭДБЭРИДӨӨ ЕХЭЭР НҮЛӨӨЛНЭ

Диспетчерскэ коллективтэ байгуулагдаһан партийна группа түмэр замай Улаан-Үдын отделениин партийна организацида эрхимүүдэй нэгэн гэжэ тоологдодог юм. Гол анхаралаа үйлэдбэри һайжаруулха хэрэгтэ, коллективэйнгээ гэшүүдые коммунис ёһоор хүмүүжүүлхэ асуудалда хандуулдаг байна.

Хэлэһэнээ лаблажа, нэгэ хэды жэшээ харуулая. Июнь һарада отделени дээрэ харгы зам шэнэдхэн заһабарилха ехэ хүдэлмэри эхилһэн байгаа. Энэ үедэ поезднуудай аюулгүй ябасые хангаха гээшэ шухала болоод байһан. Тиимэһээ партийна группа эдэбхитэдые олоор хабаадуулжа, харгы заһабарилха, аюулһаа һэргылхэ гуримай хэр зэргээр дүүргэгдэжэ байһание шалгажа үзэбэ. Хүдэлмэришэдэй суглаанууд, мүн диспетчернүүд ба станциин дежурнануудай зүблөөн дээрэ үрэ дүнгүүдынь зүбшэн хэлсэгдээ бэлэй.

Мүнөө отделени дотор тепловозууд олоор ябадаг боложо байна. Тэдэнэй сүүдхын ябасые түргэдхэжэ шадабал ехэ аша үрэтэй байха һэн. Теэд тиимэ амжалта үшөөл туйлагдаадүй. Энээниие хараадаа абажа, партийна группын үүсхэлээр отделениин диспетчернүүд үе үе болоод сугларжа, ажал хэрэг тухайгаа зүбшэдэг, тепловозуудай ябасые түргэдхэхэ тушаа һанамжа, дурадхалнуудаа хэлсэдэг болонхой.

Тэдэниинь үйлэдбэридэ нэбтэрүүлһэнэй ашаар поезднуудай эрьежэ ерэхэ саг 4—5 часаар хороогдожо, сүүдхэдээ поездын дунда зэргын ябаса ноябрь һарада 725,5 километр болоо. Харин жэлэй түрүүшын кварталда энэнь 649 километр байһан. Тепловозуудай ябасые түргэдхэхэ арга боломжонууд үшөөл хүсэд хэрэглэгдэнэгүй гэжэ эндэхи диспетчернүүд тоолоно. Саашадаа энэ хэрэгтэ партийна группа һаналаа табиһаар байха.

Нэгэ үедэ отделениин станцинууд дээрэ вагонууд нормоһоо үлүү зогсодог болоһон юм. Энээнэй шалтагааниинь элирүүлхын тула партийно-гүрэнэй хиналтада туһалдаг групп[...]хидтай хамта парти[...] группын гэшүүд оло[...] станцинуудые шалгажа [...]бэ. Элирүүлэгдэһэн ду[...] дунданууд партийна гр[...]пын суглаан дээрэ таби[...]жа, шанга хөөрэлдөөн [...]лоо бэлэй. Шухала х[...]жээнүүд хараалагда[...] бэелүүлэгдэһэн байна.

Диспетчер Галина [...]рукова өөрынгөө дежу[...]вада ашаалагдаһан в[...]нуудые саашадань ябу[...]ха гэһэн һайшаалта үү[...] гаргаһан байна. Энээни[...] партийна группа һайш[...]жа, үргэнөөр дэмжээ. [...]нөө энэ үүсхэлээрнь о[...]лениин бүхы диспетчерн[...] ажаллажа эхилэнхэй.

Энээнэй ашаар ноя[...] һарада вагонуудай зог[...]то октябрь һарынхитай [...] шэбэл 1,45 часаар хор[...]доо, һарын туршада [...] мянган түхэриг гүрэ[...] мүнгэ зөөри алмагдаа.

Иигэжэ тус парти[...] группа үйлэдбэриин а[...]далнуудые зүбөөр шии[...]хэ хэрэгтэ бодотоор [...]лөөлдэг болобо.

М. Соломенны[...]
Улаан-Үдэ хото.

Алтан гартанда—алдар соло!

Багахан публицистикэ

Энэ уулзалга хэзээш мартагдахагүй. Түгэнэ нютагай хойморто гурбан тээһээ хадануудаар халхалагдаһан, үбэлэй сагта нэмэри дулаан, харин зундаа аглаг һайхан газарта «Эрдэм» совхозой ажахын тоосоото хонин ажалай нэгэ бригада оршодог. Эгээл эндэ энэ зунай гайхамшаг сэлгеэн үдэр ехэл удха шанартай үйлэ хэрэг болохо ёһотой байба. Иимэ олон айлшад, тэрэ тоодо аяар холын нютагуудһаа (Алтайһаа, Эрхүүһээ, Шэтэһээшье бии һэн) хонишод, мэргэжэлтэд ерэхэнь гэжэ мэдээшье һаа, Балдама Тугжиевна Доржиева ехэ бахардаа. Арбаад автобус, хорёод хүнгэн машина, тоогүй олон мотоциклнууд тооһо татуулан Боом нютаг тээһээ буужа ерэшоо бшуу.

— Суглаанайхид ерэбэ, суглаанайхид ерэбэ!—гэжэ хамагһаа урид бултые мэдээд байдаг үхибүүд хашхаралдан, зар тарааба.

— Ерэхэ болоол ёһотой юумэл даа,—гэжэ Балдама Тугжиевна сэдьхэлээ хүдэлгэн дороо дуугарба. Тиигээд һарабшалан харахадань, үнөөхил олон машинанууднай гэрэйнь газаа хүрэтэр ерэшоод, түрүүшынхидынь машинаһаа буужа байгаа ха юм. Балдама Тугжиевна Социалис Ажалай Герой, Буряадай АССР-эй Верховно Совѐдэй депутат, ажал хэрэгээрээ холо ойро суурхаһан, мүн лэ холо ойгуур ябаһан хүн болобошье, иимэ олон, иимэ холын айлшадай газаань ерэшоод байхада хэды бахардаашье һаа, эзэн янзаар, буряад ёһоор золгон угтажа, тэрэ бүхы зоноо дээшээ гарахыень уриба.

— Зоной зүблөөндэ амжалта хүсэхэ байнаб,—гэжэ бараниие амаршалан хэлээд, даажа байһан отарынгаа хонидой байратай, ажал хүдэлмэритээ айлшадаа тодорхойгоор танисуулба. Зүблөөндэ хабаадахаар сугларһан гурбан зуугаад шахуу хүн зон гэр байратайньшье танилсаа. Тиигээд зүблөөн эхилээ һааб даа. Зүблөөнэй түлэг дунда Балдама Тугжиевнада үгын үгтэхэдэ:

— Энэ минии даажа байһан отарада боложо байгаа иимэ ехэ зүблөөн хадаа ажалайммни тон харюусалгатай шалгалта гээшэ,—гэжэ тэрэ үнэн зүрхэнһөө хэлээ.

Тон зүб, энэмнай ехэхэн комиссиин үмэнэ зоригжолто ажалай шангахан шалгалта ха юм. Эгээл иимэһээ тугаар айлшадай ерэхэдэ сэдьхэлээ хүдэлгөө бэшэ гү? Теэд ехэ шалгалтын урда тээ сэдьхэлээ иимээр хүдэлгэхэ гээшэ муу бэшэ, энэ хадаа сэдьхэлэй һайн долгисоон шуу.

—Хонидтнай тарган, үүлтэр һайн, нооһон нарин!—гэжэ тэрээндэ хандан, зүблөөндэ хабаадагшад нэгэнтэ бэшэ хэлээ. Энэ хадаа Балдама Тугжиевнагай шалгалтаяа эрхимээр бариһанай гэршэ ха юм. Зүблөөн үдэшэ орой болотор үргэлжэлөө. Нэгэ заблаяа оложо, Даша Сангаевтай хэдэн үгэ андалдаа һэн. Теэд эдэ хоёрнай түрүүшынхеэ уулзаа бэшэ юм. Ушар юуб гэхэдэ, Даша Сангаевай отара ойрохононь, Талын булаг гэжэ газарта байдаг шуу. Теэдшье эдэ хоёрнай Түгэнэ голойнгоо эрхим түрүү хонишод ха юм. Үглөөдэрынь зүблөөндэ хабаадагшад мүн лэ Даша Сангаевай отара ошохо байгаа ха юм. Даша Сангаевай отарада үшөөшье нэгэ ябаха ушар болоо һэн.

Түрэл Буряадайнгаа республикын дүшэн жэлэй һайндэрэй урда тээхэнэ Даша Сангаевай отарада байтарни, Ород ороноймнай бүлэг уран зохёолшод гэнтэ айлшалжа ерэбэ гээшэл даа. Ушар юуб гэхэдэ, бүхы манай республика соо Ородой соёл культурын болон искусствын үдэрнүүд үнгэргэгдэжэ байгаа бшуу. Мэдээжэ уран зохёолшо Александр Андреев түрүүтэй уран зохёолшодой ерээд, отарыень хаража ябахада, Даша Сангаевич Сангаев юундэшьеб өөр тухайгаа бэшэ, харин хүршэ Балдама Тугжиевна Доржиева, тэрэнэй ажалай амжалта, шуран бэрхэ, дүй дүршэл тухайнь лэ хөөрөөд һалахагүйдэнь, би гайхаагүй бэлэйб. Юуб гэхэдэ, эдэ хоёр нүхэрнай бэе бэеһээ ажалайнгаа «нюусануудые» далдалжа ябадаг бэшэ, харин хамагаа хуу хэлсээд, зүбшөөд ябадаг шуу. Иимэл зон манай эндэ, Түгэнын голдо ажаһуудаг, ажал хэрэгээрээ суурхадаг шуу. Эдэнэйл алта[...] тухай шүлэг дуу зохёох[...]ран хүрэдэг.

Тиихэдэ, байгша он со[...] оронойнгоо амбаарта [...] хахад миллион пүүд [...] шаргал таряа тушааһан [...]хар-Шэбэрэйнгээ суута т[...]шадай гар, тэдэнэй баат[...] ажал магтангүй байха а[...]

Замай залуушад бол[...] һүн сагаан далай долг[...]лагша һаалишад, тэдэнэй[...]тан гарнуудта соло дууд[...] байлтай аал?

Энэ бишыхан тэмдэглэ[...]гээ түгэсхэлдэ үргэн у[...] Мухар-Шэбэрэйнгээ ба[...]лиг ажалшадай соло дууд[...] болгон нэгэ бишыхан шү[...] зорюулхамни.

Огторгой сэлмэг.
Нэгэшье үүлэгүй.
Одон онгосонууд өөдөө дуул[...]
Омог Гагаринууд совет алд[...]
Орон дэлхэй дүүрэн бар[...]
Совет түрүү хүн,
Согтой баатар хүн,
Солыш магтанаб
шүлэгөөрөө хаба[...]
Замай залууршад,
Загладанар о[...]
Заланал бэшэнээ—
дахуулшад болг[...]
Хүсэтэ дабшалтыеш да[...]
дуулан[...]
Хүдэр гарайш-соло
дууда[...]
Алдаршыш мүнхэдөө
холонхой, барьят[...]
Ажалша бата гар,
Алтан уран гар!

Г. Чимито[...]

Ерэхэ жэлдэ ороһо таряанай баян ургаса абахын тулада газар таряалангаа һайнаар үтэгжүүлхэ зорилго Мухар-Шэбэрэй управлениин Калининай нэрэмжэтэ колхозой гэшүүд табинхай. Мүнөө үедэ эндэхид кукуруза, саахарай свёкло тариха полинууд дээрэ наг шэбхэ ехээр зөөжэ эхилээ. Зураг дээрэ: колхозой механизаторнууд Мартын Афанасьев, Данзан Балданов гэгшэд автомашинануудтаа наг шэбхэ тээгээд абаашахаяа байна.

С. ФЕДОРОВОЙ фото.

НОГОО УРГУУЛДАГ ФАБРИКА

СЭЛЭНГЫН СОВХОЗДО ҺАРА БҮРИ НАРАЙ МАЛ, ШУБУУДТА ЭДЮУЛХЭЭР 8—10 ТОННО НОГООН ТЭЖЭЭЛ УРГУУЛАГДАНА

Үбэл, хабарай сагта зарим мал үбһэ, силос, ороһо таряанай зүйл хэршье ехые эдеэд байхадаа, ногоон тэжээл һанажа гэхэ гү, али шэмэтэй витаминаар дутаад ашаг шэмэеэ татадаг байна.

Теэд үбэлэй хүйтэнэй үедэ ногоон тэжээл хаанаһаа олохоб?

Тиимэ ногоон шэмэтэй тэжээл үбэлэйшье сагта ургуулха арга бии. Энэмнай гидропонно аргаар ногоо ургуулха дүй дүршэл болоно. Һүүлэй 2 жэлэй туршада республикын олохон ажахынууд энэ арга хэрэглэжэ, ногоон тэжээл ехээр ургуулдаг болонхой.

Байгша ондо Сэлэнгын совхозой хоёрдохи, дүрбэдэхи, түбэй фермэнүүдтэ бүри ноябрь һарын эхеэр тусхай байра түхеэржэ, тэндээ гидропонно аргаар ногоо ургуулдаг боложо эхилээ һэн. Жэшээнь, совхозой түб тосхоной машина, трактор заһабарилгын мастерскойн дэргэдэ нэгэ гэр сүлөөлөөд, тэндээ 120 тэбхэрхэн хайрсагуудые тагуут дээрэ табяа. Байра соонь 23—25 градус дулаан байлгаад, 150—300 ваттын 12 элекроламианнуудые тодхонхой. Хайрсагханууд соо ургуулха ороһоёо тусхай химическэ зүйлтэй уһаар дэбтээжэ, кварцева лампаар 3—4 минутада шаруулаад, элдэб хорхойень үгы хэнэ. Түрүүн хайрсагхануудаа харанхы газарта байлгажа, ургуулдаг. Ногоохон эшэнүүдэй гарамсаар хайрсагуудые һайн гэрэлтэй газарта табина. Тэрэниие неделидээ хоёр дахин уһалжа, ногоон эшэхэнүүдэй уташаг болоод, шаралжа эхилхэлээр ургасыень абадаг. Энэ аргаар обёос, шэнисэ, ешмээн, кукурузашье ургуулжа болоно. Тиихэдээ кукурузань бэшэндээ орходоо һураггүй ехэ ногоон тэжээл үгэнэ.

Гансахан түбэй фермэдэ үдэр бүри 270—280 килограмм шэнэхэн ногоон ургуулагдана. Тэрэнэй 150 килограммынь тугал, хурьга, поршоонходо эдюулэгдэнэ, харин 130 килограммынь шубуудай фермэдэ эльгээгдэдэг. Тахяа бүридэ үдэртөө 10 грамм ногоое талха таряанай зүйлтэй холёод эдюулнэ. Харин тугалда 1000 грамм үгтэдэг.

Иимэ тэжээл эдижэ байһан тахяа бүриһөө урдынхиһаань 15 үндэгэн олоор абтаа. Илангаяа үбэлэй сагта үндэгэн урдынхиһаа 2 дахин олон абтадаг болоо. Тахяагайшье гарзалха ушар үзэгдэнэгүй. Иигэжэ үндэгэнэй олон абтадаг болоһоной ашаар тусхай ногоо ургуулгада гаргагдаһан бүхы гаргаша сүм харюулагдаад, сэбэр олзо абтажа байна.

Энэ тон шухала, харюусалгатайшье ажалые совхозой хүдэлмэрилэгшэ Е. Димухамедова ветврач нүхэр Савельевай хүтэлбэри доро һайнаар бэелүүлжэ байдаг.

Совхозой бүхы фермэнүүдтэхи нарай малнуудта, шубуудта һара бүри 8—10 тонно хүрэтэр гидропонно аргаар ургуулһан ногоо эдюулэгдэнэ.

Е. Ринчинов.

Буряадай хүдөө ажахын туршалгын станциин научна хүдэлмэрилэгшэ.

ХҮДӨӨГЭЙ ЛЕКТОРНҮҮДЭЙ АЖАЛ ХЭРЭГ

«Сээжын зугаа, сэдьхэлэй шэмэг» болгохоор юумэ малшад, механизаторнуудта хөөрэжэ үгэхэ уялгатай байһамнай ойлгосотой. Энээнтэй зохилдуулан, хүдэлмэреэ ябуулдаг байнабди.

Манай Хэжэнгын дунда һургуулиин дэргэдэ лекторнүүдэй бүлэг байгуулагданхай, хүдэлжэ байдаг. Партиин ЦК-гай июниин Пленумэй шиидхэбэринүүдые бэелүүлэн, эндэхи лекторнүүд баялигай — һү, мяханай, нооһоной ээдтэй нягта холбоотой болонхой. Манай лекторнүүдэй лекци уншадаг газарынь Хэжэнгын совхозой гүүртэ, отаранууд болоно. Жэшээнь, уншнай багша А. А. Аюржанаев өөрынгөө классай һурагшадтай хамта Бахлайтын гүүртэ ходо ошодог гуримтай. Партиин шиидхэбэринүүдые ойлгосотой тодорхойгоор малшадта ойлгуулжа үгэнэ. Мүн энэ классай үхибүүд малшадта концерт, наада табихаһаа гадна, шэбхэ зөөхэ хүдэлмэридэнь туһалалсана.

Багша Н. Дондоковагай лекциие малшад ходо шагнадаг байха. Хүнэй ухаан бодолдохи үнгэрһэн сагай үлэгдэл тухай лекцинүүдые уншадаг юм.

Лекторнүүд П. Содбоев Ц. Балданов гэгшэд Цынгэ Буянтуевай отарада уласхоорондын байдал тухай лекци һаяшаг уншаба.

Ганга, Красный Яр нютагуудтай ажалшадта лекци, элидхэл уншана, һургуулиин үхибүүд наада, концерт табижа, хүн зониие баясуулна.

Хэжэнгын дунда һургуулиин дэргэдэхи лекторнүүд ажалшадай дунда хүмүүжэл болбосоролой горитой хүдэлмэри ябуулжа байдаг. Хамтадаа 25 лектор хүдэлнэ. Эндэ хэдэ хэдэн секцинүүд байгуулагданхай. Жэшээнь, атеистнүүдэй, литература, искусствын, эрдэм ба техникын гэхэ мэтэ секци бии болгодонги.

Манай Хэжэнгэ[...]хондо лекторнүүдэй сөөр соёлой униве[...]тет байгуулагдаад, ү[...]дөө хүдэлхэ түсэб та[...]ба.

М. ЦЫБИКОВ[...]
Хэжэнгын ду[...]
һургуули[...]
лекторнүүдэ[...]
бүлэгые даагш[...]

БУРЯАД ҮНЭН
2-дохи нюур.
1963 оной декабриин 22.

СЭЛМЭГ ТЭНГЭРИ

(РАССКАЗ)

★ ★ ★

...ряа хуряалгын үе. Һүниин ...баг.

...үгээр нэмжыһэн тарялан ...үр хэдэн комбайн одод мэ...алнуудаараа ялагашалдан, һү... гаглюун агаарта ажалайнгаа ...-дуу татан, алтан шэниисэ ...ан ябабад.

...эл тэдэ хурса гэрэл сасаһан ...айнууд тээшэ шэглэн, горю...шэрэдэг Найдан үбгэн хашан ...ээ зүдхүүлнэ.

...үнгэн һара тэнгэриин сээжые ... хажуулдин толоёо сасана. ...сө сонсо хара бараан үүлэд ...үр бархайлдан забда залигүй ...эд. Тэдэ үүлэд хомхой хободог ...үдэй хара муухай гарнуудаа... ямар нэгэн үнэтэ юумэ бу...лдан байһандал, алтан һарые ...эн далдална. Тиибэшье сэл... һэрюун һалхинда үлдүүлэн, ...агар һарые алдаад, һөөл ду... гутаһан юумэндэл бүри бара... боложо, эжэ эхигүй саашалан ...да ороно.

...нсааран ондоо тарялан дээрэ ...элжэ байһан Дамбын комбайн ...шэ Найдан үбгэн хашан хээ...ргээ ама татан шэглүүлбэ. ...мбайн хүдэлнэшьегүй, нэгэл ...артаа харалан тобойно. «Юун...шье байшоо жаалдамар бэ. ...омбогорхон үргэеэ эльбээд үзэ... Тоһо үнжэгэниинь дууһашоо ... гү?» — гээд бодоно. Онигор... нюдэдөө бүри ониилгон өөдөө ...та хараад, иигэжэ гүбэрнэ:

— Бороошье ороходоо эшэхэ... тэнгэри ха, дэн муухай. Иимэ ...уун хаһада оробол, алаал гээ... жаалдамарш. Теэд тэрэ Дам...шье юундэ байгаа жаалдамар ...? Али баһа тоһо үнжэгэниинь ...уһаа ха гү — балайшье дуу...хаар бэшэ ёһотойл даа. Дууһа...н байбалнь, баһа би-ил тоһо ...жэгэ таһалдуулһан хүн болохо ...б. Жаалдамар, иимэ халуун ха...да...

...һара баһал хара үүлэнэй саа...үр орожо, оршон тойрон харан... болошоно. Нюдэ балай.

Найдан үбгэнэй хашан хээрээ ...ожоороо нэшэ нэшэһээр ком...йнда дүтэлжэ ерэхэдэнь, тэрэ...й хажууда машина байжа бай... Хэдэн хүн машина, комбайн ...эгүүр барбагашалдана, — ороо... ашана ха. «Тоһо үнжэгэ та...лдуулба гэжэ байжа, нам ту...

хай шашалдаа ёһотой» — гэжэ бодохотоёо хамта, Найдан үбгэн уршалаатай нюураа бүри уршылгаад, үлын үлын шагнаархаба. Теэд юуншье дуулданагүй. Машина удаахан хүршэгэнэнэ.

Найдан үбгэнэй хүрүүтэ ябатарнь, машинын кабинын үүдэн хаб-яб хаагдаад, тэрэ галаашье носоонгүй, гажа буруу тээшээ — ойн харгыгаар табилуулшаба.

— «Ээ, жаалдамар хайшаа тонилбоб, тоогтоо орооһо абаашахагүй. (Ехэл һанаата болоһоной тэмдэг туранхай нюуртань гэнтэ бии болоодхибо). Үгы! эдэш юухэнии хэбэ нааб! Нэгэл юумэхэн бии ха! — гэжэ бодоодхиходоо, нюдэдөө һэр мэр гүүлэн, нэгэ забһартаа—машинын тонилһон харанхы зүг руу, тэрэнэй удаа хүдэлөөгүй харалан байһан комбайн тээшэ шэртэн харасагааба. Тиигээд хашан хээрээ комбайнай хажууда байлгажа, хонхинуур хоолойгоороо комбайнерые дуудаба:

— Һээ! Запраабхаа хыш! Дуулана гүш?

Дуулахаһаа байха харанам гээд Дамбын хажуудаа ерэхэдэнь, Найдан үбгэн нюдэдөө, юундэшьеб, ониилгон асууба:

— Тэрэш ямар машинаб?

—Забраабха, забраабха... Хэлэжэшье шадахагүй шамда юуштэб, ямаршье машинын байһанда, — гээд Дамбын хажар хоолойгоор дуугархада, Найдан үбгэнэй хамарые архиин үнэр сорьёбо. Дамба һайсахан лэ архи бариһан хэбэртэй.

Хооһон түмэр боошхонуудаа хонгиргон, хашан хээрээ һал һал дагшуулха зуураа, Найдан үбгэн тэрэнгиин үндэһэн гааһандаа тамхи хэжэ, амандаа зуужархёод, тэрэнээ носоохоошье мартан, бодолгодо хатана: «Эдэ жаалдамарнуудш орооһо таряа хулуудаг лэ байгаа ха. (Хуушан хэрмэн малгайтай тархяа һэжэрээд абана). Үнихэнэйл, аяар таряа хуряалгын эхинһээ. Тиимэл даа, Дамба жаалдамар бэшэнһээл һаа бага орооһо хуряажа ябана. Үшөө бага участогуудые би хадахам, би хадахам гэжэ байжа ходо гүйгшэ. Нохойхон лэ жаалдамар, хулуудаг лэ байгаа хаш. Тэрэ машинань хэнэйшье юм нааб? Хулгайшан жаалдамарнууд даһаа...

Тэнгэри бага бага сэлмэжэ эхилбэ. Одо мүшэд олошорон, аниб аниб гэлдэнэ. Һарашье үүлэдэй саана орохоёо болижо, ялarба.

Һүни болоһон ушар тухай үглөөгүүр Найдан үбгэнэй конторо ошожо дуулгахаяа ябахадань, Дамба комбайнерай үнаган нүхэр болохо Гомбо шофёр аймагай түб ородог харгыгаар ухаа тооһо бушхуулан ерэжэ, гэрэйнгээ газаа машинаяа обогод гэтэр байлган тогтошобо. «Хай, жаалдамар даһаа ехэ, шиил һүниин хулгайшан байгаа хаш. Зоргоороо хамтын зөөридэ муухай гараа хүргэхэ, эшэхэ улайха нюургүй жаалдамарнууд. Саанаал һаа, һэшхэлгүйнүүд. Хазаарлаагүйдэ харгыһаа хүмэрижэ, шабар шалбаагта унаһан жаалдамарнууд даһаа»,— гээд Найдан үбгэн ябадалаа түргэдхэбэ.

Түрүүлэгшэ Дамба Гомбо хоёрые конторододуудуулжа асарба. Тэдэнэр хэршье гэм зэмэгүй һалаха гэжэ хэды оролдобошье, балшыса баригдаһанаа мэдэжэ, гэмээ мэдэрбэд.

Найдан үбгэн тэргээрээ дүүрэн түмэр боошхонуудтай тоһо тээгээд, тооһотой харгыгаар комбайнууд тээшэ хашан хээрээрээ зүдхүүлнэ. «Хүн зоной ажабайдалда һаад хэһэн Дамба Гомбонууд мэтэ бузар жаалдамарнуудай үгы һаань, ажабайдалнай энэ сэлмэг нарата тэнгэридэл үргэлжэ һаруул байха һэн»,—гэжэ бодохо зуураа, Найдан үбгэн эзэлүүдгүй өөдөө миһэрэн хараадхина.

Тэнгэри сэлмэг, хүхэ сэнхир. Наран энеэбхилэн, хадагдаадүй таряае элшэ туяагаараа өөгшөөн эльбэнэ. Үсэгэлдэрэй хара үүлэд тэнгэридэ үгы!

Сэлмэг тэнгэри...

Э. ДУГАРОВ,
худөө бэшэгшэ.

Анаагай совхоз.

Манай газетын эдэбхитэй хү...э бэшэгшэд статья, зураглал, ...ерк, фельетон болон бусад ...йлнүүдые бэшэхэһээ гадна, ...н рассказ, шүлэг болон уран ...хёолой ондоошье жанрнууд дээрэ хүсэ шадалаа туршажа, саг үргэлжэ эльгээжэ байдаг. Мүнөө элдэб нютагуудһаа хүдөө бэшэгшэдэйнгээ эльгээһэн хэдэн шүлэг толилхомнай.

Ф. ЦЫДЕНЖАПОВ

Хүнэй наһан

...үнэй наһан —
...жабайдал гэрэлтүүлэн,—
...рюуханаар гииһэн наран.
...ты һаа, аадар бороон,
...үлэтэһэн тэнгэри, сахилгаан...
...ргэд далита ухаанай хүсөөр
...йгаалиин ёһо заншал хүсөөд,
...ртэмсын нюусануудые мэдэлдээ
абадаг,

Юртэмсын үндэр дабаануудые
дабадаг.
Юрэл өөрын эрхэтэй,
Дабажа гараха өөрын бэрхэтэй,
Далайжа мэдэрхэ хүсэтэй,
Дабаанай саана хүсэлтэй
Үнгэржэл байгаа манай наһан —
Үндэр хүсэлэй,
замай хаһал.

Зэдэ.

Ш. БАДМАЕВ.

Һэбхеэнэй оройдо...

...Мүнөө дахин дуулахам,
Мүнгэн буурал һэбхеэмни.

Х. НАМСАРАЕВ

...эрюусхээ
...эбхеэнэй оройдо гараа бэшэб,
...хэ нютагайнгаа
...хэ баялигые һайшаан бэшээб,
...рагшаа харанаб.
...рдам тала, Бада, Хёлго—
...нуулна шатарай хюлгэ.
...эбхеэнэйм оройдо иимэ гоё
...йном:
Хэбэд номхон Хэжэнгэм».
...рүү минии нүхэд
...үхэтэ долоон жэлнүүдэй
...сэб хараа дүүргэнэд.
...йроод шэртэнэб.

Торгон хяра оройдонь
Тогтомол нуур—гайханаб...
Толи һайхан гэрэлдэнь
Тодолжо,
Түрэһэн нютагайнгаа баялиг
харанаб.
Ябаһан гёологууд
Яралтай айлшалыт
нютагтамнай,
Эхэ нютагни
Элдэб баялигуудтайл —
һайрханаб.

Хори

Ц. БАДЛУЕВ.

Һайхашаанаб

...рэлгээтэ талынгаа
...энгинүүрхэн хонхо —
...эргэмэл шубууе
...эгүүртэн cooһoo һайхашаанаб.

Харахан нюдэтэн
Хонишо юрын басагые
Худөө талынгаа
Хүүхэд cooһoo һайхашаанаб.

Мухар-Шэбэр.

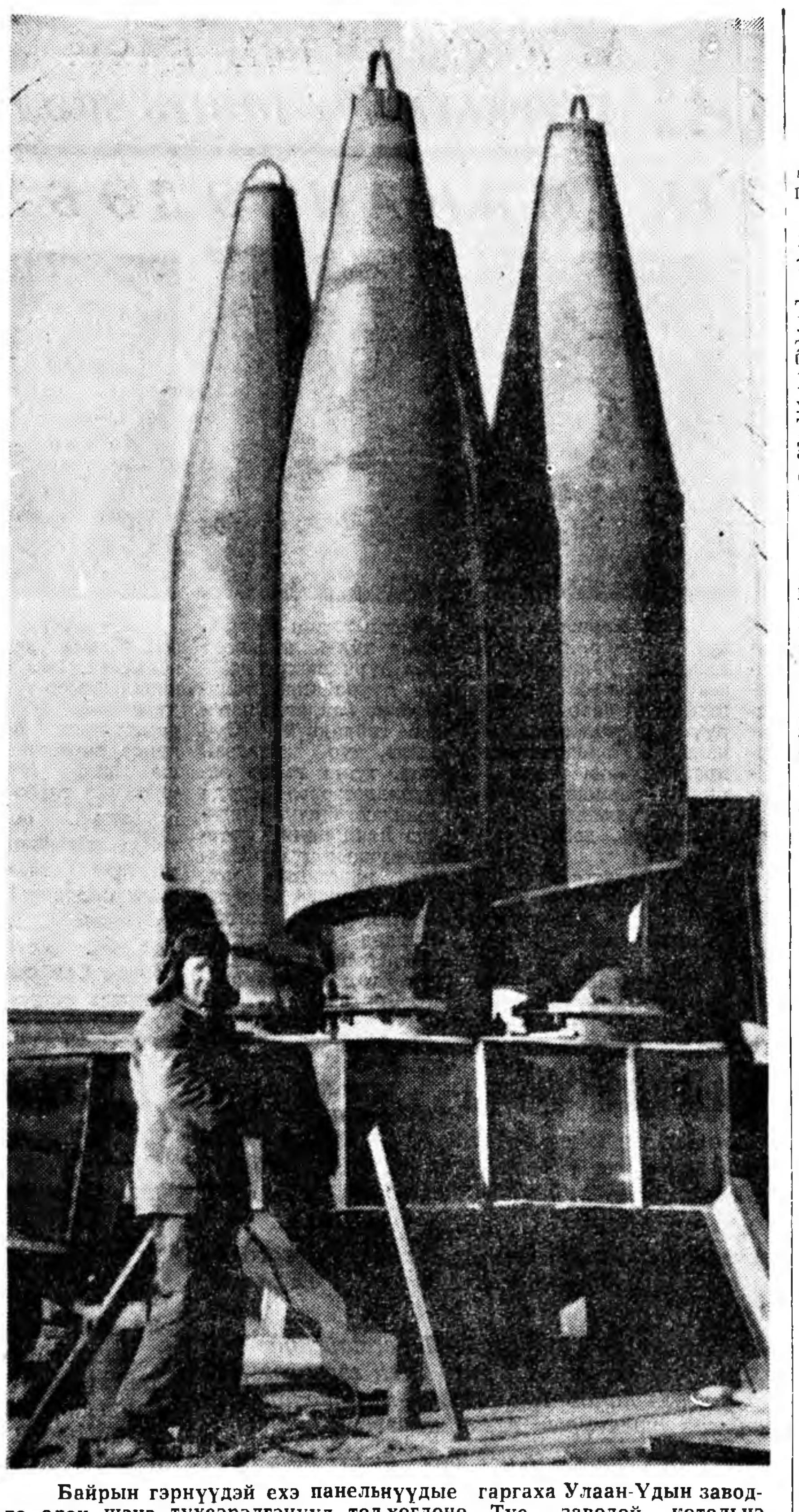

Байрын гэрнүүдэй ехэ панельнүүдые гаргаха Улаан-Үдын заводто олон шэнэ түхеэрэлгэнүүд тодхогдоно. Тус заводой котельнэ cooһoo үнэһэ, тооһо һорон сэбэрлэхэ тусхай түхеэрэлгэ зураг дээрэ харуулагдана.

П. Яхновецкиин фото.

Манай бэшэгшэдэй

хүсэл, һанамжанууд

Минии дурадхал

Промышленна болон хүдөө ажахын үйлэдбэри дээрэһээ һонирхолтой репортажнуудые газетэдээ үшөө олоор толилдог болоо һаа, һайн байгаа. Тодорхойлон хэлэбэл, «Манай уншагшадай репортаж» гэһэн рубрика бии болгоод, тэрээн дороо хүдөө нютагай гү, али городуудай үдэр бүриин ажабайдалые харуулжа байбал, бидэ уншагшадта һонирхолтой байха һэн.

Тэрэшэлэн амаралтын үдэрэй зарим номернуудта «Танай гэр бүлэдэ, үхибүүдтэ» гэһэн зорюулгатай, бодото байдалда хэрэглэмээр зүбшэл, дурадхалнуудые толилдог болыт гэжэ дурадхаха байнаб. Мүн «сүлөө сагтаа» гэһэн гаршагтай шог зугаа, таабари, ребусс, кроссворд толилдог болохоһоо гадна, ниислэл хотымнай театрнуудта ямар шэнэ зүжэг нааданай табигдажа байһан тухай ходо мэдээсэжэ байгыт.

Ц. Балданов.

Гусиноозерск хото.

Очерк, зураглал олоор тунхаглыт

Промышленностиин, хүдөө ажахын түрүүшүүлэй дүй дүршэл тухай «Буряад үнэн» газетэдэ тодорхойгоор, дэлгэрэнгыгээр толилжо байхыетнай хүсэхэ байнабди. Дүршэл ехэтэй, эдэбхитэй пропагандистнууд, лекторнүүд тухай, тэдэнэй дүй дүршэл харуулһан очерк, зураглалнуудые газетын хуудаһанда уншадаг байхые хүсэнэбди.

Танай уншагшад:
Д. Жигмитов — Дэрэстэй;
Н. Загиноев — Набанси.

АЖАЛШАДАЙ БЭШЭГҮҮДҺЭЭ

Бидэнэй эрилтэ

Ноёхоной XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозой түб тосхонһоо гадна, мүн бусадшье тосхонуудтань культбазанууд биишье һаа, тон муугаар хүдэлнэ. Жэшээнь, Түхэм тосхондо олохон хонишод, механизаторнууд, залуушуул ажаһуудаг. Тэдэнэй соёл культурын эрилтэнүүдые хангажа байха үүргэтэй культбаза бии аад, юушье хэнэгүй. Тэндэ 1963 оной турша дотор нэгэл дахин лекци уншагдаа һэн хаш даа. Тэрээнһээ ондоо юуншье хэгдээгүй. Энэ культбаза имагтал бригадын суглаан болоходо, нээгдэдэг. Бэшэ ушарта ходо хаалтатай байдаг.

Тэрэшэлэн намар, зунһаа эхилээд эмнэлгын хүдэлмэрилэгшэд иишэмнай нэгэтэшье ябаагүй, һургуулиин үхибүүдыешье ерэжэ үзөөгүй байна.

Ноёхоной сомоной Совет (түрүүлэгшэнь нүхэр Г. Д. Дандаров) эндэ фельдшерскэ пункт нээлгэхын тула Мухар-Шэбэрэй аймагай аяар Ара Харлан гэжэ тосхондо гэр худалдажа абаһан аад, тэрэнээ хэдэн жэлэй турша дотор шэрэжэ асарха аргагүйдэнэ.

Тосхоной зоной культурно-ажаһуудалай эрилтые хангахын тула ехэхэн хүдэлмэри ябуулмаар байна. Гэбэшье сомоной Соведэй депутадууд ямаршье ажал хэнэгүй. Мүнөө үедэ үдэр богони, һүни ута болоо гэжэ хүн бүхэн мэдэнэ. Теэд, гэртээ һуужа сагаа үнгэргэхэһөө ондоо аргагүйл даа. Колхозой центр ошожо кино хараха гэхэдэ, транспорт байхагүй. Баһа политкружок манай эндэ эмхидхэхэ гэлсээд, хооһон үгөөр хизаарлаа.

Түбэй тосхонһоо холо ажаһуудагтаа гэмтэй бэшэбди. Манай культурно-ажаһуудалай эрилтэ бүрин хангагдаха ёһотой. Энэ эрилтыемнай Хяагтын аймгүйсэдкомой культурын таһаг, Ноёхоной сомоной Совет, колхозой правлени болон партком дары бэелүүлхын хойноһоо ойрын сагта зохихо хэмжээ абаг лэ.

Тэрэшэлэн манай иишэ ерэжэ һонирхолтой лекци уншадаг байхыень Ноёхоной найман жэлэй һургуулиин багшанарта, колхозой мэргэжэлтэдтэ хандана бди, ехээр найдаха байнабди.

М. Жамбалов С. Эрдынеев—
механизаторнууд.

Б. Батуев—
ахалагша һаалишан,
Д. Цыренов—хонишон,
Г. Дондопова—тугалшан,
С. Биликтуев.

Иигээд лэ байха гүбди, али...?

Ажалшадай ажаһуудалай эрилтэнүүдые улам һайнаар хангаха гэһэн зорилгын мүнөө үедэ табигдажа байһаниинь ехэ һайшаалтай. Тиибэшье илангаяа хүдөө нютагуудаар тэсэшэгүй баримтанууд үзэгдэнэ гээшэ ха. Жэшээ болгон Цакир тосхониие абаад үзэе. Энэмнай хэнэйшье мэдэһээр хуушанай түб газар ха юм. Тэндэ хэдэн олон эмхи зургаанууд хүдэлжэ байдаг, тэдэнэй тоодо Цакирай 11 жэлэй һургуули, интернат һургуули, аймагай больница, аймпотребсоюз, ДЭУ № 1045, бэлэдхэлэй конторо, сельпо гэхэ мэтэ тоологдоно. Мүн хэдэн зуугаад хүн зон ажаһууна. Гэбэшье ажалшадай ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангаха Закаменск хотодохи комбинадһаа дурсагдаһан тосхондо мүнөө хүрэтэр сабхи оёлгын мастерской, фотографи эмхидхэгдэнэгүй.

Зарим томо тосхонуудта тооложо барашагүй олон дутагдалнууд тохёолдоно. Михайловка, Үлэгшэн, Санага мэтын тосхонуудта столово, сабхиин болон оёдолой мастерской нээгээ һаа ямар һайн байха бэлэй. Мүн столово тэндэ нээхэ тухай аяар үнгэрһэн жэлдэ хөөрэлдөөнэй эхилхэдэ, худалдаа наймаанай зарим нэгэ хүдэлмэрилэгшэд абһаар лэ арсажа, буруушаажа эхилээ һэн. Энээн тухай һайса зүбшэн хэлсэхээр болоо гээшэ ха.

Мүнөө байгаа хоёр столовонуудыншье биража хүдэлнэгүй. Али тиимэ дээрэһээнь столово шэнээр нээхэһээ худалдаа наймаанай эмхиин хүтэлбэрилэгшэд айдаг, гайхадаг юм гү?

Иигээд лэ байһаар байха гүбди, али ажаһуудалай дурсагдаһан асуудал ойрын сагта зүб мүр руунь шиидхэхын тула Цакирай сомсовет шиидхэхы хэмжээ абаха гү?

Б. Шоёнов.

Захаамин.

Хоёр харгын бэлшэр дээрэ

Улаан-Үдэ—Хүртэй, Тэлэмбэ—Загастай гэһэн маршрудаар ябадаг автобусууд Могсохон тосхоной хажуугаар гарадаг. Эндэһээ город гү, али совхозой түб ошохо хүнүүд автобусой ерэхые хүлеэжэ, 2—3 километрэй хараанда, харгы дээрэ удаан зогсохо ушартай болоно. Теэд тэндэ зунай халуунһаа, үбэлэй хүйтэнһөө халхалха һарабша, будка байхагүй. Тиимэ хадань, хоёр харгын бэлшэр дээрэ халуунай сагта ангатараа, хүйтэндэ бээрэтэрээ хүлеэдэг юм.

Могсохон тосхондо будка хэзээ барижа, эндэхи зоной һанаа амаруулха юм гэжэ Хориин аймгүйсэдкомой харгы замай таһагһаа асуугдана.

Ш. Цыванов.

Дунда-Худан.

Соёл гэгээрэлэй һонин

Хүхюутэй даа, Шэлэдэмнай

Холын гүүртын культбазада

— Мүнөө үдэшэ Шэлэдэмнай юун болохо нааб? Ошое. Уни бутарма дулаахан, электрын галаар яларһан культбазадаа залуушуул али нэгэн юумэ эмхидхэхэл байха. Юрдөө, ошоһоноо шанал... Ядахын сагта шэнэ журнал, газетэ уншажа, библиотекэһээ номоо шэнэлээд ерүүжэмди. Дабаһа, зуруул гэхэ мэтые абаха хэрэгтэй һаа, магазиндань оруужамди. Иимэ хөөрэлдөөн Хулһата, Галуундын хонишодой, Ашы, Хүндын һаалишадай, тэрэ тойроной малшадай дунда гарадаг.

Тиин Нарһатын совхозой хоёрдохи фермын Шэлын һүнэй гүүртын культбаза һайшаалтай хүдэлмэреэрээ тэрэ багай зондо хүндэтэй болонхой.

Культбазын байшан уужам һаруулаараа, шэмэглэл гоёолтоороо хүнэй дура сэдьхэл татана. Тэндэ дүшөөд-табяад хүнэй һууха һандали, зүжэг наада табиха ендэр бии. Ута стол дээрэ шэнэ газетэ, журнал дэлгээтэй, баруун урда булангдань радиоло, хананuудтань уряа лозунгнууд, фотозураг, плакадууд, ханын газетэнүүд эли тодо газарта жаалгаатай, сонхонуудта дун сагаан хүшэгэнүүд үлгөөтэй—бүхы юумэнь хуу байра байрадаа, зохидхоноор тааруулагданхай. «Манай һаалишан Цыпилма Дамбаева арба нэгэ һара соо үнеэн бүриһөө 1757 литр һү һаагаа», «Зуун хониһоо зуун хурьга ...һэн Бато-Мүнхэ Цыбикжаповта алдар соло!». Эдэ мэтэ нютагай ажабайдалһаа абтаһан баримтанууд плакат, лозунгнуудай гол удхань болгогдоно.

Иимэ зохид байдалда ганса Шэлын бэшэ, мүн дүтүүрхи гүүртэ, отарануудай залуушуул ажалһаа сүлөө сагаа хүхюутэйгээр үнгэргэхын тула концерт табидаг, хөөрэлдөө, лекци шагнадаг, кино харадаг, зарим үдэрнүүдтэ хамтын зугаа наада эмхидхэдэг, хүгжэмдэ һуралсадаг юм. Политическэ гэгээрэлэй элдэб кружогуудай хэшээл ходо культбазын гэр соо үнгэргэгдэдэг заншалтай.

Эндэ һаяхан залуушуулда зорюулагдаһан вечер Шэлын культбазада болоо. «Коммунизм байгуулагшын сахиха ёһо гурим» гэһэн лекци шагнаһанайнгаа удаа хүбүүд, басагад олон асуудал һураад, өөһэдынгөө һанамжа бодолнуудые хэлээ. Һүүлээрнь дааһан ажал дээрээ, ниитэ хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадаһанайнь түлөө олон залуушуулда совхозой дирекциин, парткомой болон рабочкомой Хүндэлэлэй грамотанууд барюулагдаа. Вечерэй түгэсхэлдэ Нарһата тосхоной соёлой байшангай уран һайханай бүлгэмэйхидэй концерт харуулагдаа.

Е. Золтоев.

Яруна.

Шэнэ клуб соо сэнгэхэдэ гоё!

Ородой Адаг тосхон (Хэжэнгын совхоз, 3-дахи фермэ) арба гаран жэлдэ клубгүй байгаа. Тиигээд эндэхи залуушуул 8 модоной газарта оршодог Худанай Үртөө ошожо, кино ба концерт хараха баатай болодог һэн.

Мүнөө жэлдэ совхозой парткомой уряагаар пенсионер үбгэд Ш. Цыбжигов, Б. Бадмаев, Р. Базаров гэгшэдэй туһаламжаар тус тосхондо клуб баригдаад, сүлөөтэй сагаа культурнаар үнгэргэхэ аргатай болобо. Тэндэнь хододоо дулаахан, һаруул байдаг, хүн зон сугларжа, хүхюутэй зугаатайгаар сагаа үнгэргэдэг.

Клубые даагша Д. Дондокова ажалаа муу бэшээр эмхидхэжэ шадаа. Мүнөө, малай үбэлжэлгын халуун хаһа соо гүүртэ, отаранууд дээгүүр ойлгуулламжын хүдэлмэри, хөөрэлдөө эмхидхэхээр хараалагдана. Хэжэнгын дунда һургуулиин багшанар элдэб асуудалнуудаар лекци, элидхэл уншадаг юм.

Гэхэ зуура клубайнь хүдэлмэридэ дутуу дунданиуудшье үзэгдэнэ. Тэрэнэй дэргэдэ ямаршье совет, уран һайханай кружок үгы байһаар. Совхозой партком эдэ бүгэдые хараадаа абажа, клубайнгаа хүдэлмэри һайжаруулха бэзэ.

С. Ринчинов.

Шог найруулгын булан

ДАРАМТА ДАРМА

Фельетон

«Хүн бэшэ,
хүйр гээшэ» *(оньһон үгэ)*

Артель, колхоздо,
Алтан дэлхэйдэ
Дарамта болоһон
Дармые танигты:
Хара зосоохитой,
Хара харгытай
Муханиин Дарма
Мууел бэдэржэ,
Хамаг юумые
Харлуулхал гэжэ,
Хороор ходол
Хашхаржал ябадаг.

Зугаасажа нүхэдтэеэ
Зууе даргынгаа
Дарахые харажархёод
Дарма һэргэшоо,
Даляа үргэшоо:
Абаха танаггүй
Архиншан болго...
Колхоз унагааха
Хоротон болгожо,
Үргэеэ бүлюудэн,
Үбдэгөө хабиран,
Артелеэр дүүрэн
Алхалжал гараа.

Тамхинай наймаа
Таһалдаадхихада,
Бүхы гүрэниие,
Бүхы орониие
Үгырөө, ядараа,
Өөдэлхөө болёо
Гэжэ байжа
Гэмэрэн хараадаг.

Тушаан боложо,
Тугалай үбдэхэдэ,
Хониной гэнтэ
Хурьга хаяхада,
Хорёомнай хооһорхонь,
Колхознай хосорхонь,
Үлэсэжэ баран
Үхэхэмнай гэдэг.

Клуб, бани,
Культбаза
Барюулжа зөөреэ
Бараба гэжэ
Зангидаһан нюдаргаар
Занан годогонодог.

Шифер оройтой
Шэнэ гэрһээ
Холтоһоор хушаһан
Хуушан гэрни
Дээрэ гэжэ
Дэбхэрэн бододог.

Гашууржа, үжэжэ,
Гашалһан аманһаа
Галзуурһан арсалан
Гаргажа ябадаг
Дармаһаа хүнүүд
Жэрхэдэг болоо,
Далтиран тойрожо,
Гарадаг болоо.

Олонһоо эшэжэ,
Ошон ошохыень,
Обоохой гэртээ
Орон орохыень
Малагар хүйтэн
Магнай дээрэнь
«Хүн бэшэ,
Хүйр!» гэһэн
Халуун тамгаар
Хайражархиһайб.
Ташаандань мориие
Тамгалһан шэнгеэр!

Ш. Нимбуев.

БАСНИ

Чимит ДАРИБАЗАРОН

Гахайн хүсэл

Гэнтын нэгэл шалтагаанаар
Гахайн үсхэн эдеэн соо
Газар, Замбуулин дурданхай
Газетын таһархай оролсоо.

«Хүл-хал» хүндөөр жажалаад.
Хүртэжэрхёод тэрэнээ гахай
Замбуулинай һониң тухай.
Зар тунхаг тарааба:

«Шагнагты, гахай түрэлтэн,
Шантагар хоншоороо үргэгты!
Тусгаар шэнэ газетэ
Тугаар битнай залгяаб.

Ном, бэшэг мэдэхэгүй
Нохойһоо битнай дутангүй
Дэлхэйн гадар сүмэлэн
Дээшээ һаяар дэгдэхэм.

Шалал тэнхээншье биил даа,
Шадабари мэргэжэлээр түгэсби.
Марсда ябууд хүрэбэл,
Марса хужарынь долёохоб.

Дэльбэгэр хоёр шэхээрээ
Дэлхэйе шагнан ябуужаб.
Хүйтэн, дулааниинь одоолшье
Хүнды хамарааараа тухайлхаб.

Мэргэн хурдан бодол...
...теэд
Минии хэрэг бэшэ бшуу.
Онгосо уралан бүтээгшэд
Одоол энээниие хэхэл бушуу».

**

Урид гараха шадалгүй аад,
Урагшаа дүүлихэ ухаагүй аад,
Бусадай хүсэндэ найдалга
Буруу гэдэгынь энэл даа.

...һаяхан боксоор республикын түрүү һуури эзэлхын түлөө үнгэргэгдэһэн мүрысөөндэ Улаан-Үдын ...дэй спортын нэгэдэхи һургуулиин команда түрүү һуури эзэлһэн юм. Зураг дээрэ: тус командын ...илшэд.

Л. ХАЙДУРОВАЙ фото.

ЭНЭ ХУУДАҺАНДА: ● БАЯН БҮЛЫН БАЯР. ● АЖАЛАЙ ЖАРГАЛ. ● ХОТО, ХҮДӨӨГЭЙ ХУРС ГУУРҺАТАН. ● ШЭНЭ ЖЭЛЭЙ УГТАМЖА. ● ҮЛЬГЭР, ТААБАРИ.

ТАНИЛСАГТЫ, МАНАЙ ЭДЭБХИТЭ БЭШЭГШЭДТЭЙ!

— Хаанашье ябахадаа «Буряад үнэн» газетэдээ статья, зураглал, очерк бэшэжэ эльгээхын тула улад зонтой хөөрэлдэжэ, һайн һайн жэшээ баримта суглуулжа абахые хүсэдэгби,—гэжэ уран зохёолшо **Гунга Гомбоевич Чимитов** хөөрэнэ.

Нээрээшье очерк, повестиин геройнуудай дунда түбхинэхын тула хүдөө нютаг нүүжэ ошоһон нүхэр Чимитов манай газетын эдэбхитэй бэшэгшэ, штатнабэшэ корреспондент юм.

Зураг дээрэ: Г. Г. Чимитов.

Үе үе болоод Ара-Хэрээтэ нютагһаа һонин мэдээсэл дуулгажа байдаг **Николай Петрович Куртошин** манай уншагшадта мэдээжэ болоһоор үнихэнэй.

— Би колхозойнгоо байдалые газетээр дамжуулан олониитэтэй танилсуулхые хүсэдэг байнаб. Тиимэһээ отара, гүүртэ, фермын хүдэлмэрилэгшэдэй ажабайдалһаа тобоймо һайн баримта абажа газетэдэ эльгээнэб,—гэнэ Н. П. Куртошин.

Хэдэн жэлэй саада тээ манай газетын тусхай корреспондент ябаһан **Билигтэ Гудоржиевич Ширеторов** мүнөө Түнхэнэй «Саяны» газетын редакторай орлогшоор хүдэлдэг. Тингэбэшье «Буряад үнэндөө» һонин статья, зураглал эльгээжэ, хүдөөгэй ажалшадай ажабайдалтай уншагшадаа танилсуулхые хүсэн, эдэбхи үүсхэл гаргадаг, урагшаа һанаатай, ульгам шударгы нүхэр юм.

Юрий Тарасов. «Залуу хүн—зориһондоо» гэдэгтэл, Юрий Тарасов Тимлюгэй цемент-шиферэй заводой түрүү хүдэлмэришэн байһанаа Прибайкалиин промышленна үйлэдбэриин управлениин комсомолой комитедэй секретаряар дэбжүүлэгдээ.

— Залуушуулай үдэр бүриин амжалта газетээр дамжуулан эдиршүүлэй дунда дэлгэрүүлхые хүсэдэг байнаб,—гэжэ нүхэр Тарасов мэдүүлнэ.

Үргэн элдин Ярууна нютаг тухай мэдээсэл үдэр бүри шахуу газетын хуудаһанда толилогдожо байдаг. Энэньшье гайхалгүй. Юуб гэхэдэ, тус нютагнай шэнэ, тунга газар элдүүрилдэгээрээ суудаа гаранхай бшуу. Эндэһээл һонин һонин материалнуудые нүхэр Золтоев эльгээдэг юм. **Зураг дээрэ:** Ярууна нютагай түлөөлэгшэ, «Буряад үнэнэй» штатнабэшэ корреспондент **Егор Александрович Золтоев.**

—Хүдэриин совхозой главна зоотехник ябахадаа, малшад, хонишодойнгоо түрүү дүй дүршэлые газетээр дамжуулан бултанай дунда тараахые хүсэгшэ һэм. Мүнөөшье «пенсидэ гарааб» гээд һуудаггүй, һонирхолтой материалнуудые газетэдэ толилуулха гэжэ оролдоноб,—гээд Буряадай АССР-эй габьяата зоотехник **Сергей Семёнович Артамонов** мэдүүлнэ.

— Би гү? Зэдын Октябрьска совхозһооб. «Буряад үнэн» газетэдэ бэшэжэ эхилһээр гушаад жэл боложо байнаб. Минии бэшэһэн статья, мэдээсэлнүүд гол түлэб хүдөө ажахын түрүүшүүлэй ажабайдалда зорюулагдаһан байха,—гэжэ **Доржи Жигмитович Жигмитов** хөөрэнэ.

Республикын предприятинуудта уралан наринжуулга, ухаалан зохёолго олоор нэбтэрүүлхэ хэрэгтэ **Николай Александрович Блинов** ехэ үүсхэл оролдолго гарган, үйлэдбэридэ нэбтэрүүлжэ байдаг. Энээнһээ гадна, шухала асуудалнуудые олоной үзэмжэдэ табижа, танилсуулхые хүсэдэг.

Урдань манай газетэдэ хүдэлһэн **Цэдэн Гомбоевич Балданов** мүнөө республикын «хара алта» малтагшадай «За уголь» газетын редактораар ажаллана. Нүхэр Балданов нүүрһэ малтагшадай ажал, байдал тухай репортаж, зураглал, очеркнуудые республикын газетэдэ ходо толилуулжа байдаг юм.

■

Зураг дээрэ: (дээ рэһээ доошоо) Элхи автомобиль заһабари даг заводой хүдэлм ришэдэй түлөөлэгшэ **Николай Киселе Александр Зубак** гэгшэд харуулагдана «Буряад үнэн» газет дэ һаяшагай бэшэдэ болоһон эдэнэр сугта ажалладаг нүхэдэйнгө түрүү дүй дүршэл ажабайдал тухай ма най редакцида мэдээ сэжэ, бэшэжэ байдаг

■

Байгаалиин баялиг —ой модо, нуур сөөрэм, гол горхоной амитадые хамгаалха үүргэтэй агроном **Сыдып Сыренович Сотников** Түнхэнэйнгөө ажалшадай дунда ойлгуулалмжын ехэ хүдэлмэри ябуулна. Ой модо гэмтээгшэдые, уһа бузарлагшадые шүүмжэлһэн статья, мэдээсэлнүүдые манда, мүн нютагайнгаа газетэдэ эльгээжэ байдаг, эдэбхи үүсхэлтэй нүхэр юм.

■

Зэдын үйлэдбэриин управлениин парткомдо пропагандистаар хүдэлдэг **Галсан Цыренович Бадмажапов** малшад, хонишодой дунда хөөрэлдөө, лекци хэжэ ябахадаа, гэдэнэрэй габшагай ажал, хэрэгүүдые магтан дуулаһан һонирхолтой статья «Буряад үнэндэ» бэшэжэ, олониитые һонирхуулжа байдаг.

■

Хиагтын үйлэдбэриин управлениһээ шухала һайн, һонин мэдээсэл дуулгажа байдаг **Сергей Павлович Климов** Хиагтын типографида хүдэлдэг юм. Сергей Павлович — статья, мэдээсэл дуулгаад лэ байдаггүй, харин нютагайнгаа түрүүшүүл тухай һонин һайн материалтай фото-зураг эльгээжэ, бүгэдэнэй анхарал хандуулан, һонирхуулжа байдаг. эсэхэ сусахые мэдэхэгүй, шуумар түргэн, эдэбхитэй хүдөө бэшэгшэдэй нэгэн.

■

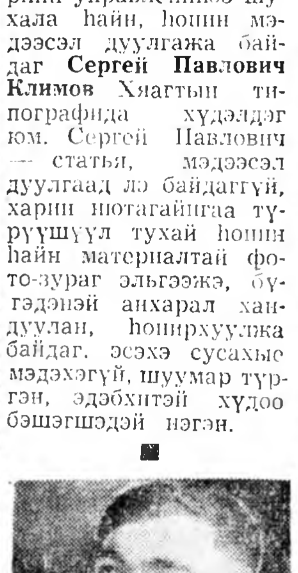

...Сэлгеэхэн Сэлэнгын дуулимханда Сэсэгүүд найгана шүүдэрһээ... гээд дуулагдадаг нютагтамнай Зүүн-Сибириин эгээл томо барилгануудай нэгэн—Сэлэнгын целлюлозо-картонно комбинат баригдажа байнхай. Энэ комбинадай барилга дээрэ ажалладаг, коммунис ажалай ударник, арматурщик **Петр Иннокентьевич Редюков** манай штатнабэшэ корреспондент юм. Энэ залуу барилгаша үетэн нүхэдэйнгөө габшагай ажалые магтан, зураглан, һонирхолтой статья үе үе дамжуулжа байдаг.

■

Нютагайнгаа зоной ажалай амжалта тухай һонин материалнуудые «Буряад үнэндэ» бэшэжэ, «шэхэнэй шэмэг, сэдьхэлэй баяр» болгожо ябадаг нүхэд Мухар-Шэбэрэй үйлэдбэриин управленидэ олон. Тэдэнэй дундаһаа аймагай гүйсэдкомой агроном **Василий Павлович Якунин,** «Коммунизм» колхозой партийна организациин секретарь **Дмитрий Васильевич Чулков** гэгшэдэй үүсхэлтэ ажалые һайшаан магтамаар. Эдэ хоёр нүхэд манай газетэдэ һонин һонин гэхэ гү, али шүүмжэлхы удхатай материалнуудые эльгээжэ, дуулгажа байдаг.

— Газетэдэ толилхоор һонин материал суглуулхын тула нютаг бүхэнөөр ябахадаа, блокнот, карандашаа ходо бэлэн байлгадагбди.—гэжэ эдэнэр хөөрэнэ.

■

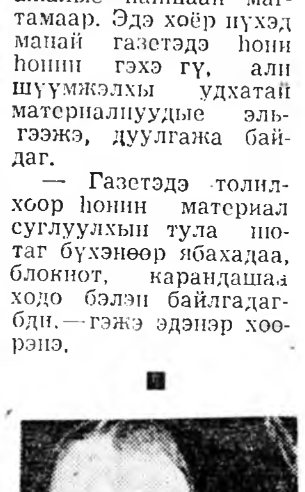

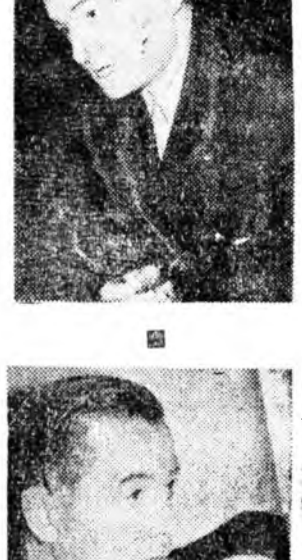

Урдань Зэдын аймгүйсэдкомой секретарь ябахадаа, «Буряад үнэн» газетэдэ бэшэжэ эхилһэн **Семен Филиппович Павлов** мүнөө «Зэдын үнэн» газетэдэ ажаллана. Управлениингээ газетэдэ һонин материал толилхоһоо гадна, манай газетын штатнабэшэ корреспондент болоһоһоо хойшо элдэб олон асуудалаар статьянуудые бэшэжэ эльгээнэ.

„Хүлэгые“ жолоодохо хүбүүн

«Эрэ хүн эсэгын туһалагша гэжэ хэлсэдэг. Жамбалдоржотон юһэн басагатай байгаа. Шамарлахаар бэшэ үнэр баян бүлэ. Тээмэндэ энэ айлайда арбадахи үхибүүниинь гарахадаа, хүбүүтэй болгожо, ехэ баяр асараа.

Одхон хүбүүнэй милаангууд дээрэ Жамбалдоржотоной түрэл садан, айл аймаг, фермэ, совхоз хүл дээрээ хүхинөө, хүхюу зугаа дэлгээ.

Жамбалдоржо Биликтуев Хэжэнгын «Первомайский» совхозой һубай малай гүүртые даана. Энэ бүлэ гэрээрээ мал дээрэ хүдэлдэг. Тиихэдээ һанда тушаагдаха мал шахан таргалуулжа, тэдэнэйнгээ шэгнүүрые ехээр нэмээдэг байна.

Үнэн сэхээр ажалладаг үнэр баян энэ бүлэ өөрынгөө ажалай нөөсөөр өөһэдтөө «Волга» гэжэ хүнгэн автомашина һаяхан абаба. Тэрэ машинаяа хүбүүнэй жолоодохо хүлэг гэжэ нэрлээ.

Р. Цымпилов.

Шэнэ жэлэй бэлэг—шэнэ кинотеатр

Буряадуудай «Сагаатайн Шэбээ» гэжэ нэрлэдэг хуушанай бишыхан тосхон байһан Петропавловка мүнөө Зэдын колхоз, совхозуудай үйлэдбэриин управлениин түб. Энэ тосхон улам ургана, үргэдэнэ.

Петропавловкын ажалшадай хүүгэд шлако-блогоор баригдаһан өөһэдынгөө байха хоёрдохи гэртэй һаяхан болобо. Хүүгэдэй энэ саад 100 хүнэй байха багтаамжатай.

Мүн тус тосхондо баригдажа байһан кинотеатр һаяар ашаглалгада оруулагдахаар бэлэн болгогдожо байна. «Голос» гэжэ энэ кинотеатр 350 хүнэй һууритай харалгын ехэ залтай, уужам фойетэй. Гоё һайн мебель тэндэ табигдаха. Үргэн экрантай кинокартина харуулагдаха байна.

Эдэ шэнэ барилганууд ууралаар дулаасуулагдана. Петропавловкын арад зон шэнэ жэлые шэнэ кинотеатртаа угтахань.

С. Павлов.

● ●

Һарын туршада...

Ажалшадай дунда ном, газетэ тараалгаар соносхогдоһон һара соо манай Закаменск городой худалдаа наймаанай эмхинүүд ниитын түлөөлэгшэдөөр дамжуулан, уран һайханай, техническэ болон бусад номуудые олоор тараагаа. Эдэнэр һарын туршада 130 түхэригэй ном городойнгоо ажалшадай дунда худалдаһан байна. Тэдэнэй дундаһаа дүрбэдэхи АТК-гай хүдэлмэрилэгшэ Е. Н. Тугаринова, Зэдын комбинадай хүдэлмэрилэгшэ В. Шелкунова, З. Бутина гэгшэд тус тустаа 26—53 түхэригэй номуудые наймаалаа. Мүн ном наймаалха һара соо хоёр удаа номой базаар эмхидхэгдээ. Эндэ городой нэгэдэхи, хоёрдохи һургуулиин ахалагша классай һурагшад ажалшадай дунда ном тараалгада ехэ үүсхэл оролдолготойгоор хабаадалсаа. Үнгэргэгдэһэн һарын туршада городой номой магазинууд хамта дээрэнь 1380 түхэригэй уран литература арад зоной дунда наймаалһан байна. Энэ тоо, баримта юу харуулнаб гэхэдэ, хүдөө нютагуудай ажалшад һонин һонин номуудые олоорнь худалдажа абадаг болоо. Теэд республикын номой худалдаа наймаанай эмхинүүд нютаг бүхэндэ шухала хэрэгтэй номуудые саг соо асаржа үрдеэгүй. Хойшодоо иимэ хэмжээ ябуулга үнгэргэхэдөө, нютаг бүхэндэ һай һайн номуудые олоор эльгээхэдэ зохид байгаа гэжэ һанагдана.

В. Будаева,
Закаменск городой долоодохи номой магазинние даагша.

Таби наһанайнь жаргал

Балжима Очировнае баян дэлгэр табин жэлэйнь жаргалаар амаралтада гараһантайнь дашарамдуулан амаршалхаяа гэртэнь орохо домнай, гансал одхон хүбүүн Батань, гэрээ һахиһан томоотой хүн, стул табиха мүртөө: «Эжымнай фермэдээ», —гэбэ. Тэрэ дары Бэшүүрэй совхозой Шанагын хониной фермэ хүрэжэ ерэхэдэмнай, тэндэ Балжима абгай хурьгадай байрын хана шабараар жэлэн, ажаллажа байба.

— Балжима Очировна, эндэ байха гэжэ һанаагүйлди, амаралтада гараһаартнай амаршалнабди!

— Һайн даа, һайн. Наһаараа хэжэ ябаһан ажалаа орхижорхёод, гэртээ һуухада үдэршье ошохогүй байбал. Орондомни ороһон басаганайнгаа ажалдаа дадатарнь, мүнөө үбэлэй үедэ туһалха һанал бии.

Долоон үхибүүдые хүндэ оруулжа хүн болгоһон, таби хүрэһэн хүн гэжэ энэ даруу зантай, шираг улаан шарайтай, солбон эхэнэрые харахадаа, һанахагүйт.

Долоон үхибүүн... Хэр олон нойргүй үнгэргэһэн һүнинүүд, баяр, найдалнууд бэ?! Теэд баян ажабайдалһаа али нэгэн ушарал Балжима абгайн дурдан хоорэхэдэнь, бэрхэшээл тухай нэгэшье үгэ дуулагдаагүй юм. Ехэ хүбүүнэймнай үендөө хүрэһэн үдэр, дунда хүбүүнэймнай түрүүшынхеэ мори унажа, бухалда гараһан зун гү, али ехэ басаганаймнай һургуулида ороһон намар гээд лэ хөөрөөгөө эхилхэл даа!

...Эхэ хонидой отара 6 жэлэй урда даажа абаһаар Базарсадатан жэл бүри 100 хониһоо 85—100 толгой хурьгадые абажа түлжүүлдэг, 3—3,5 килограмм нооһо хонин бүриһөө хайшалдаг, совхоз сооо солотой алдартай хонишод юм.

Тэгшэ баян, түрүү ажалша, эбтэй үнэр бүлэдэнь зарим нэгэн үүриингээ баярлан атаархахада: «Ажаллаад лэ, сэхэ сэбэр ябаһан хүн иимэ һайхан үедэ юундэ ядахаб даа, түрэл парти, түрэ засагаймнай, өөһэдымнай ажал губэ»,—гэхэл даа.

Үхибүүдшье гараа ганзагада, хүлөө дүрөөдэ хүргөө. Ехэ хүбүүн Дамбань армиин албанһаа бусаад, хүдөө ажахын институтда—Улаан Үдэдэ һурадаг. Дадьба басаганиинь мүнөө эхээ һэльбэжэ, хонишон болобо. Мидыгмаа басаганиинь медицинскэ техникумдэ һурана. Дамнинжан, Жалбаага, Бата хүбүүдынь эрдэм бэлигэй эгсэ үндэрэй эхин шатые дамжанхай. Одхон басаган Баярмаань—эхын эрхэ, эхын туһалагша.

Балжима абгайдаа ута наһа, удаан жаргал юрөөнэбди.

Д. Тогошиев.
Шанага нютаг.

Ерэхэ жэлэйхеэр...

Тэбэри хүрэшэгүй бүдүүн аад, ута модонуудые ашаһан «МАЗ» Горхон нютагай хадын үгсүүр өөдэ хара уняа баалюулан зүдхэжэ ябаба. Жолоошонь тэрэ үгсүүрые яажашье һаань дабаха хүсэлэнтэй кабинынгаа сонхоор гэдэргэ, урагшаа хаража, газаа нэмээнэ. Тииһээршье үгсүүр дүүрэжэ, машина шэнгэхэн газаа шэнхинүүлһээр дардам харгыгаар табилуулжа мэдэнэ...

Барилгын модо арадай ажахыда шэрэдэг Горхоной леспромхозой жолоошод үдэр, һүниие алгадгүй, ингэжэ ажал хүдэлмэрeэ хэжэ, хараалагдаһан түсэбтэ даабаря дүргэхын хойноһоо шармайн оролдодог, үүсхэлшэ, шударгы бэрхэ жолоошод юм. Эдэнэрэй дундаһаа хахасашагүй гурбан нүхэд Вологдин, Мерко, Колтунов гэгшэдэй габшагай ажалые магтан дууламаар. Нэгэ машинада ажалладаг эдэ гурбан халаан бүриингөө даабари үлүүлэн дүүргэжэ, бусад нүхэдэйнгөө дундаһаа шалгардаг юм. Мүнөө эдэнэрэй экипаж модо шэрэхэ жэлэйнгээ түсэбые ноябрь һарада 105 процент дүүргэжэ, модошодой дунда замай залууршад гэһэн хүндэтэ нэрэеэ суурхуулба. Нүхэр Вологдиной хүтэлбэрилдэг жолоошод эдэ үдэрнүүдтэ ерэхэ жэлэй түсэбөөр арадай ажахыда ехэхэн тооной барилтын модо шэрэжэ эхилэнхэй.

Ц. Жапов.

● ●

САНЫН ШЭНЭ ЗУРГООР... Н. АЛЬЦМАНАН фотоэтюд.

...Байза, ямархан һониниие газетэдээ бэшэхэ гээшэб. Һүүлэй үедэ нютагтамни юун болоо бэлэй? — гээд Ринчин Цыденович бодохотойгоо зэргэ, олон үхибүүдтэй болоһон үнэр баян айлаа һанажархиба хэбэртэй, саарһа абан сасуугаа, тэрэ айлайнгаа тээсгэнэй «Волга» машина худалдажа абаһан тухай һонирхолтой мэдээсэл тэрэ, дороо бэшээд үгэжэрхибэ. Үргэн уужам Хори, Хэжэнгээр ябадалтай **Ринчин-Самбу Цыденович Цымпилов** һүүлэй үедэ манай редакциин эдэбхитэй хүдөө бэшэгшэ болоно, нютаг нугадаа үзэгдэдэг һонин тухай материал ходо эльгээдэг юм.

■

— Урма зориг бада рүүлмэ статья бэшэх гээл һаа, тэрэнээ за тагүй хэдэн удаа мүл һэн, сэбэрлэһэн лэ хой ноо эльгээдэгби. Һү лэй үедэ манай Зэды вольфрам-молибден э комбинадай хүдэлм ришэдэй ажал, байда тухай мэдээсэл газеты хуудаһанда үсөөн то лилогдоно. Ажалай ха луун охин соогуур ябаһан бидэнэршье энээн дэ зэмэтэй хабди. Эн дэһээ саашадаа һонин һайн статья, мэдээсэл бэшэжэ байхаб,—гэд Джидокомбинадай БТИ-гэй начальник **Алексей Давлетович Давлетбаев** мэдүүлнэ.

■

Арадай ажахыда барилгын модо ехээр эльгээжэ байдаг Загарайн модошодой дунда үндэр бүтээсэтэ ажалаараа суурхаһан түрүүшүүл олон. Модошодой түйлаһан эдэ амжалта, түйлалтануудые харуулһан мэдээсэл манай штатнабэшэ корреспондент **Иван Цыбенович Аюрзанаев** тэндэһээ бэшэжэ байдаг болонхой. Загарайн промышленна үйлэдбэриин управлениин парткомдо инструктораар ажаллажа эхилһэн нүхэр Аюрзанаевай ажалдаа амжалта түйлахыень хүсэе.

Үбэлэй һүниин утада ульгэр, таабари хэлсэе!

Таабари таалсалгамнай үргэлжэлһөөр

Газетын гаража, уншагшадтаа хүрөөдүй байхада, ямар һониной толилогдохые хүлеэгээшэд олон. «Амаралтын үдэрэй номерто таабари хэблэгдэдэг болошоо» гэжэ тэрэниие хүлеэһэн хүнүүд үсөөн бэшэ. Ямархан таабари бэшэгдэгшэ ааб гэжэ саарһа, гуурһаа бэлдэн, бэеэ зэһэн угтаашадшье бии. Тиигэһээр байтар «Буряад үнэн» газетын декабриин 15-най ээлжээтэ номер абтажа:

«Капуста, ямаа, шоно гурбаниие уһа гаталуулха тухай» таабари тэрэ номерой дүрбэдэхи хуудаһанда толилогдошоһон байба. Энэ таабари ухаагаа ехээр гүйлгэжэ, тоо бодолго бодожо таахаар хүндэ хүшэр таабари бэшэ байгаа. Гээшье һаа, тэрэниие зүбөөр таахын тула уншагша баһал толгойгоо хүдэлгөөд үзэһэн байха.

Газетын гараһан үдэр Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ багшанарай институдай студент Болот Дамдинов таабариин тайлбари бодожо эхилээ ха. Тэрэ үдэр бэшэгдэһэн харюу үглөөдэрынь абтаа. Энэ нүхэрнай таабари нэгэ бага буруу таагаа. Капуста, ямаа, шоно гурбаниие уһа гаталуулхадаа, хоёр хоёроор бэшэ, нэгэ нэгээр зөөхэ хэрэгтэй ха юм. Нүхэр Дамдинов «түрүүн ямаан капуста хоёрые уһанай саада тээ гаргаад, ямаагаа һөөргэнь абаашаба» гэжэ бэшэнэ. Энэ буруу.

Ивалгын 11 жэлэй һургуулиин һурагша Гунсел Рабданова газетэ абан сасуугаа таабари уншажа тайлбарилаад, иигэжэ бэшэнэ: «Эгээн түрүүн ямаагаа абаад, капуста шоно хоёроо орхёод нүгөө эрьедэ гараба. Ямаагаа орхёод, һөөргөө ерэжэ шоноёо абаашаба. Гэдэргээ гарахадаа ямаагаа абаашаа. Тэндэ ямаагаа орхёод, капустаяа нүгөө эрьедэ гаргаба. Шоно капуста хоёр уһанай нүгөө бэедэ үлэбэ. Һүүлдэнь ямаагаа гаргаа. Тингэжэ бүрин бүтэн нүгөө эрьедэнь гаража шадаба». Таабаримнай ингэжэ таагдаба. Таабари тааһан тухай бэшэгүүд ондоошье хүнүүдһээ олоор абтаа.

Ульгэрэймнай үзүүры үнэгэн таһа хазаба.

Таабаримнай үзүүры тарбаган таһа хазаба.

Хүндэтэ уншагшад! Мүнөөнэй байдалда тааралдуулан зохёоһон шэнэ шэнэ таабаринуудые бэшэжэ эльгээгты.

ТААБАРИ

Арадай хэлсэдэгэй ёһоор, таабаринуудаа андалдадаг гээшэ. Таабари таагаад, иимэ таабари хэлэнэб,—гээд нүхэр Дамдинов бэшэнэ:

«Нэгэ хүн 5 түхэригөөр 100 толгой шубуу абахаяа базаар ошобо. Тиихэдэнь нэгэ галуун 50 мүнгэтэ, нэгэ нугаһан 10 мүнгэтэ, нэгэ торхируу 1 мүнгэтэ байба.

Тэрэ хүн хэды галуу, хэды нугаһа, хэды торхируу 5 түхэригөөр худалдажа абааб?

КИРГИЗ АРАДАЙ ОНЬҺОН ҮГЭ

⊙ Хүсэтэй хүн гансые диилэ эрдэмтэй хүн мянгые илаха.

⊙ Хоёр һайн хоорондоо эб таһархагүй, хоёр тэнэг хоорондо нүхэрлэхэгүй.

⊙ Өөрыгөө эрсэн гүрөөһэн г жэ тоолоо һаа, нүгөөдэеэ арсал гэжэ бодо.

⊙ Ажал хэрэгтээ абьяастайга хандаа һааш, һойтон саһанш посохо, дүйгүй байгаа һааш, д рэхэшьегүй тоһон.

Япон арадай оньһон ү

✦ Арсалдаанда хэн шанг хашхарнаб, тэрэ илахагүй.

✦ Үнэниие шудалхаа хүс һаа, үзэглэлһөө эхилэ.

✦ Бэеэ шэмхээд үзэхэдөө, шэнтэй хэр тэнсэмээр байһа мэдэхэш.

✦ Хүйтэн сай, хүйтэн рис тэсэхээр, хүйтэн шарай, хүйт үгэ — тэсэшэгүй.

Редакторай орлогшо
Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ.

Манай адрес, телефонууд

АДРЕС ОБЪЕДИНЕННОЙ РЕДАКЦИИ: гор. Улан-Удэ, улица Ленина, 35. Телефоны: редактора—23-67, зам. редактора—38-42, зам. редактора—35-84, секретариата—27-37, отделов: сельскохозяйственного производства и партийной жизни—47-59, 35-14, промышленного производства и партийной жизни—48-89, 33-61, корректорская—35-95.

Улица ЛЕНИНА, 26. Телефоны отделов: идеологического—24-74, советского строительства и быта—34-93, рабселькоров и писем—25—41, 38-30, информации—32-74 и переводов—34-05.

гор. Улан-Удэ, типография Министерства культуры Бурятской АССР.

Н00607. Зак. № 7119.